МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет фінансів та цифрових технологій
Кафедра фінансових ринків та технологій

Затверджено
Вченою радою Факультету фінансів та цифрових технологій
протокол від 21 12 2021р. № 1
Голова Вченої ради Факультету
_____ М. РЯБОКІНЬ

Методичні рекомендації
до організації самостійної та індивідуальної роботи
з навчальної дисципліни «Фінансовий ринок»
для підготовки здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
(денної форми навчання)
Статус дисципліни: обов'язкова
галузь знань: 07 «Управління та адміністрування»
спеціальність: 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
Освітня програма: «Фінанси, банківська справа та страхування»

Ірпінь - 2021

Методичні рекомендації для організації самостійної та індивідуальної роботи складені на основі робочої програми навчальної дисципліни «Фінансовий ринок», затвердженої Науково-методичною радою УДФСУ «16» листопада 2021 р. (протокол № 9)

Укладачі: Рябокінь М. В., к.е.н., доцент кафедри фінансових ринків
Вергелюк Ю. Ю., к.е.н., доцент, доцент кафедри фінансових

Рецензенти: Коляда Т. А., к.е.н., доцент, доцент кафедри публічних фінансів
Коваленко Ю. М., д.е.н., професор, професор кафедри фінансових ринків та технологій

Розглянуто та схвалено кафедрою фінансових ринків та технологій, протокол від «14» грудня 2021 № 9.

В.о. завідувача кафедри Чуницька І.І., д.е.н., професор

ЗМІСТ

1. Вступ…….. 4
2. Викладення теоретичних питань навчальної дисципліни ……..... 5
3. Методичні матеріали, що дають можливість здобувачам вищої освіти проведення самоконтролю……..... 16
4. Ключові слова і терміни……... 16
5. Питання для самоперевірки……. 18
6. Тести для самоконтролю……..... 24
7. Завдання для самостійної та індивідуальної роботи……..... 35
8. Рекомендована література…… 41

1. ВСТУП

Методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуальної роботи з навчальної дисципліни «Фінансовий ринок» є складовою навчально-методичного забезпечення підготовки здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 07 «Управління та адміністрування», спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування».

Самостійна робота здобувачів вищої освіти займає досить важливе і значне місце у навчанні здобувачів і є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом поза навчальними заняттями. Самостійне вивчення предмету не тільки поглиблює знання здобувача, воно формує у нього уміння працювати з літературою, творчо мислити, користуватися надбаними знаннями. Самостійна робота здобувача вищої освіти в процесі вивчення кожної теми курсу сприяє формуванню самостійності як особистісної риси та важливої професійної якості молодої людини, суть якої полягає в уміннях систематизувати, планувати, контролювати й регулювати свою діяльність без допомоги й контролю викладача.

Методичні рекомендації до організації самостійної роботи з навчальної дисципліни «Фінансовий ринок» розроблені на основі робочої програми з метою практичної допомоги здобувачам вищої освіти при виконанні самостійної роботи.

Для самостійного опрацювання курсу «Фінансовий ринок» здобувач вищої освіти повинен користуватися як конспектом, так і навчальними посібниками, монографіями, науковими статтями, статистичними матеріалами тощо. Рекомендовані літературні джерела, наведені в списку літератури до кожної теми.

Самостійна робота з дисципліни «Фінансовий ринок» передбачає вивчення здобувачами вищої освіти додаткових питань, які винесено на самостійне опрацювання. Навчальний матеріал з курсу «Фінансовий ринок», передбачений робочою програмою для засвоєння здобувачем вищої освіти під час виконання самостійної роботи, виноситься на поточний та підсумковий контроль поряд з навчальним матеріалом, який опрацьовується під час аудиторних навчальних занять.

Здобувачі вищої освіти виконують індивідуальне завдання під керівництвом викладача, яке складається з двох частин. Перша складова включає проведення тестування в системі Moodle, а друга – передбачає виконання наукової складової з тематики курсу. Метою виконання індивідуального завдання є набуття здобувачами теоретичних та практичних знань щодо основ розвитку та функціонування фінансового ринку як підсистеми фінансових відносин та регулювання його діяльності.

2. ВИКЛАДЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ПИТАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
ОСНОВИ ФУНКЦІОНУВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

Фінансовий ринок є складовою сферою фінансової системи держави. Він може успішно функціонувати лише в умовах ринкової економіки, коли переважна частина фінансових ресурсів мобілізується суб'єктами підприємницької діяльності на засадах їх купівлі-продажу.

Грошовим оборотом взаємопов’язуються основні ринки, через які формуються більшість грошових відносин між економічними суб’єктами.

Основними ринками є: ринок товарів, на якому безпосередньо відбувається реалізація суб’єктами господарювання виробленихтоварів, робіт, послуг; ринок ресурсів, на якому суб’єкти господарювання купують матеріальні та трудові ресурси; фінансовий ринок, девідбувається реалізація вільних грошових коштів; світовий ринок, через який здійснюється зв’язок внутрішньої економічної системи із економічними системами інших країн.

Метою утворення та функціонування фінансового ринку є акумулювання та ефективне розміщення заощаджень в економіці, стан якої значною мірою зумовлений ефективністю переливання інвестиційних коштів від тих, хто має заощадження, до тих, у кого на цей момент є потреба в капіталі. Чим різноманітніша з точки зору суб'єктів і розмірів структура заощаджень та можливостей інвестицій, тим більшою є необхідність в існуванні фінансового ринку.

Процес інтеграції фінансових ринків, який зараз триває у світі, пов'язаний із багатьма процесами, що відбуваються на національних та міжнародних ринках. Найважливішу роль серед них відіграють: розвиток новітніх технологій, які забезпечують високу ефективність інформаційної інфраструктури фінансового ринку та системи розрахунків між учасниками ринку; концентрація діяльності учасників ринку у світових фінансових центрах; інституціалізація фінансових ринків, тобто постійне збільшення частки інституційних учасників ринку (інвестиційних, страхових компаній, пенсійних фондів тощо); лібералізація фінансових ринків, тобто створення законодавства, що сприяє проникненню учасників ринку на фінансові ринки різних рівнів і стимулює їх активність.

Основними суб'єктами ринку є:

інститути позафінансової сфери - це юридичні особи-резиденти певної держави, які займаються виробництвом різноманітних товарів та наданням послуг, включаючи і фінансові послуги. До інститутів позафінансової сфери належать промислові і сільськогосподарські підприємства, корпорації, установи, організації тощо. Основним джерелом фінансування для нефінансових інститутів виступають банківські кредити, інші види позичок, облігації та акції;

*д*ержава, як суб'єкт, виступає на фінансовому ринку позичальником, регулярно розміщуючи на зовнішньому та внутрішньому ринках свої боргові зобов'язання, а також виконує специфічну і дуже важливу функцію - регулювання фінансового ринку. Державний сектор пов'язаний з усією економічною системою через податки, державні закупівлі і через позики;

населення, як суб'єкт, виконує на ринку роль інвестора під час придбання цінних паперів або запозичуючи кошти на кредитному ринку. У країнах з розвиненою ринковою економікою близько 70% населення вкладає кошти в різноманітні фінансові активи. Значна частина населення отримує довгострокові кредити на придбання житла та на інші цілі. В Україні тільки незначна частина населення займається інвестуванням у цінні папери. Практично відсутнє також довгострокове кредитування населення банківськими установами, що є ознакою перехідного періоду з нестабільним і нерозвиненим фінансовим ринком.

Населення, як *соціальний елемент інфраструктури* ринку, формує менталітет довіри до фінансових установ, до посередників, що діють на ринку, до послуг, які вони надають;

фінансові інститути, як суб'єкти фінансового ринку, представлені комерційними банками, кредитними спілками, пенсійними фондами, страховими та інвестиційними компаніями, біржами тощо

інститути інфраструктури, як суб'єкти, відіграють значну роль на фондовому сегменті фінансового ринку і включають біржі та позабіржові системи, клірингові центри, інформаційні та рейтингові агентства, депозитарії, реєстратори тощо. Саме вони забезпечують стабільне функціонування ринку, купівлю-продаж фінансових активів, контроль за якістю фінансових активів, що перебувають в обігу;

іноземні учасники ринку - це міжнародні організації, іноземні уряди, корпорації, фінансові інститути, фізичні особи, які є суб'єктом фінансового ринку і також беруть участь у купівлі-продажу фінансових активів.

Рекомендована література:

Основна [8,19,20, 24,25,36, 40,41,42].

Допоміжна [48.49,50,55].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [64,67,70,75].

Тема 2. Регулювання фінансового ринку

Основною метою регулювання фінансового ринку є забезпечення гармонізації всіх видів інтересів учасників цього ринку: індивідуальних, корпоративних та державних інтересів, а також інтересів міждержавних та інтернаціональних об’єднань. Всі інші цілі регулювання можна розглядати як похідні від зазначеної основної мети і вони характерні для всіх рівнів регулювання.

Принципи регулювання фінансового ринку – це основні правила, за якими відбувається цілеспрямований вплив на систему взаємовідносин між всіма учасниками ринку для підтримки їх рівноваги.

Розрізняють чотири основні напрями регулювання фінансово ринку та його сегментів:

1. Регулювання складу інструментів ринку та обсягу їхніх прав.
2. Регулювання складу учасників ринку та окремих видів їх діяльності.
3. Регулювання інформаційних потоків на ринку.
4. Регулювання операцій та форм торгівлі. (*Кожний із напрямів буде розглядатись при вивченні конкретного сегмента ринку*).

В системі регулювання розрізняють три рівні : міжнародне, державне та внутрішнє.

Міжнародне регулювання здійснюється міжнародними організаціями або шляхом укладення міжнародних угод щодо інтеграції окремих національних фінансових ринків.

Державне регулювання полягає в здійсненні державою комплексних заходів щодо упорядкування, контролю, нагляду за ринком та запобіганні зловживанням і порушенням у цій сфері.

Внутрішнє регулювання здійснюється недержавними інститутами-регуляторами (саморегульованими організаціями СРО) за окремими напрямами та видами професійної діяльності на фінансовому ринку.

Внутрішнє регулювання фінансового ринку здійснюється недержавними інститутами - регуляторами (саморегульованими організаціями СРО) за окремими напрямами та видами професійної діяльності. Саморегульована організація (СРО) – недержавний інститут-регулятор фінансового ринку, що створюється як добровільне неприбуткове об’єднання професійних учасників ринку, яке має на меті захист інтересів своїх членів.

Статус СРО на фінансовому ринку в Україні можуть одержати громадські організації, що складаються із фізичних або юридичних осіб, які мають статус професійних учасників фінансового ринку, в першу чергу ринку цінних паперів, а також фондові біржі. Професійні учасники ринку об’єднуються в СРО за видами професійної діяльності.

Рекомендована література:
Основна [3,4,7,11, 12,16,19,21, 24,25, 36].
Допоміжна [43,47, 54,55,59].
Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].
Міжнародні видання [65,69,70,71].

Тема 3. Суб'єкти фінансового ринку

На фінансовому ринку діють різні суб'єкти, функції яких визначаються метою їх діяльності та участю у здійсненні угод. Суб'єкти фінансового ринку класифікуються за економічною, юридичною та функціональною ознаками.

1. За економічною ознакою основними суб'єктами на фінансовому ринку є:

- домашні господарства (населення), які є важливими суб'єктами фінансового ринку, оскільки частина доходу, що не використовується ними протягом поточного періоду, перетворюється на заощадження і за наявності відповідного фінансового механізму може бути потужним джерелом економічного зростання держави;

- суб'єкти господарювання — це юридичні особи, резиденти певної держави, які займаються виробництвом товарів і наданням послуг. Вони або є інвесторами, або емітують і розміщують на ринку власні фінансові активи;

- держава, яка пов'язана з фінансовим ринком завдяки економічним відносинам, що виникають між нею та іншими суб'єктами ринку. Держава на фінансовому ринку є зазвичай позичальником, регулярно розміщуючи на зовнішньому І внутрішньому ринках свої боргові зобов'язання для фінансування дефіциту державного бюджету. Вона також виконує специфічну і дуже важливу функцію – регулювання фінансового ринку. За допомогою законів і нормативних актів держава впливає на поведінку учасників ринку і певним чином спрямовує розвиток ринку у заданому напрямі. Інколи держава може бути на фінансовому ринку інвестором, здійснюючи фінансову підтримку певних суб'єктів господарювання. Це відбувається у тому разі, коли в держави виникає надлишок фінансових ресурсів і вона стає постачальником грошових коштів на фінансовий ринок;

- фінансові посередники, завдяки яким на фінансовому ринку заощадження населення І нагромадження господарюючих суб'єктів перетворюються на кредити та інвестиції для інших суб'єктів господарювання, що дає їм змогу задовольнити потребу в додаткових коштах для розширення своєї діяльності.

2. За правовою ознакою у ролі суб'єктів фінансового ринку виступають:

- Індивідуальні учасники – це фізичні особи, що мають певні права та зобов'язання на фінансовому ринку відповідно до чинного законодавства. До них належать громадяни певної держави, особи без громадянства та іноземні громадяни;

- інституційні учасники – це юридичні особи, що не є органами державного регулювання. До них належать підприємства, товариства, компанії, організації, фонди тощо. Ці учасники мають відокремлене майно, характеризуються організаційною єдністю, мають можливість виступати від свого імені, наділені певними правами та обов'язками, мають поточні рахунки у комерційному банку та ін.;

- органи державного регулювання, у ролі яких виступають органи законодавчої, виконавчої та судової влади, а також інші державні органи.

3. За функціональною ознакою суб'єкти фінансового ринку поділяються на такі групи:

-основні, або прямі учасники фінансового ринку – це продавці та покупці фінансових активів, які здійснюють основні функції у проведенні фінансових операцій на фінансовому ринку;

- фінансові інститути (фінансові посередники) — це суб'єкти, які забезпечують процес взаємодії між основними суб'єктами фінансового ринку;

- інститути інфраструктури – це суб'єкти, які виконують функції з обслуговування

основних учасників чи окремих операцій на фінансовому ринку тощо. Вони належать до інфраструктури фінансового ринку, але виконують допоміжні, обслуговувальні функції, на відміну від фінансових інститутів.

Рекомендована література: б

Основна [2,4,5,17,18,20, 21,24,36,40].

Допоміжна [44,46,50,51,52].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [67,68,80,84,86].

Тема 4. Ризик і ціна капіталу

Капітал в умовах ринкової економіки розподіляється за допомогою механізму ціноутворення. Згідно з класичним визначенням економічної теорії *ціна* — це грошовий вираз вартості того чи іншого товару. На фінансовому ринку мають місце дві категорії, що пов'язані з ціною: *ціна* (курс) цінного папера, що виражається в грошових одиницях, та *ціна* капіталу, що виражається в процентах.

Для інвестора ціна капіталу є доходом, який він отримує від вкладення інвестицій у фінансові активи. Для емітента — фінансовими витратами, які він повинен сплатити інвестору у процентах до отриманого капіталу. У формуванні цін на фінансовому ринку беруть участь усі його учасники: емітенти й інвестори, посередники і спеціалісти.

Завданнями ціноутворення на фінансовому ринку є: відображення реального співвідношення попиту і пропозиції; реалізація конкретних цілей ціноутворення; урахування різноманітних факторів, що впливають на формування ціни.

На формування цін на фінансовому ринку впливають внутрішні та зовнішні фактори, які мають об'єктивний і суб'єктивний характер. Під впливом різнопланових факторів ціни на фінансові активи можуть суттєво коливатися. В цілому на формування рівня цін на фінансові інструменти впливають: галузева належність емітента та територіальні умови його розміщення, ступінь технічної озброєності виробництва емітента, якість цінних паперів, специфіка окремих регіонів, інвестиційні характеристики цінних паперів, заходи державного регулювання цін, урахування цін на аналогічні цінні папери та послуги на зовнішньому ринку, особливості системи формування цін на папери різних емітентів, конкуренція, монополізм, ступінь розвитку ринкових відносин, співвідношення між попитом і пропозицією, рівень податків тощо.

На практиці в процесі формування цін одночасно враховується велика кількість ринкових факторів, які об'єднані в три групи: попит, витрати і конкуренція. До факторів попиту відносять: обсяг потенційних інвестицій, смаки та звички інвесторів, їхні доходи, наявність аналогічних цінних паперів на ринку і ціна на них, вартість інших фінансових інструментів.

Факторами витрат є емісійні, маркетингові та інші витрати, що пов'язані з випуском і обігом фінансових активів.

На ціни на фінансовому ринку впливає конкуренція, оскільки державний бюджет, кредитний ринок і ринок цінних паперів не лише доповнюють один одного, а й конкурують між собою в залученні фінансових ресурсів. Наприклад, збільшення бюджетних ресурсів, підвищення податків безумовно призведе до скорочення вільних грошових ресурсів суб'єктів господарювання та населення і, відповідно, до звуження ринків банківського кредиту і цінних паперів. До факторів конкуренції відносять: кількість і різноманітність емітентів, наявність аналогічних цінних паперів, рівень цін конкурентів.

Таким чином, на ціноутворення на фінансовому ринку впливають як традиційні фактори (попит, пропозиція, конкуренція), так і специфічні (тип, вид, різновид цінного папера, термін обігу, інвестиційні властивості, управлінські можливості, рейтинг та ділова репутація емітента, його галузева належність, територіальне місцезнаходження, інвестиційний клімат та інвестиційна місткість ринку). Необхідно зазначити, що перелічені

вище фактори можуть як підвищувати, так і знижувати рівень ціни. Дія цих факторів багато в чому залежить від конкретних заходів щодо державного регулювання системи ціноутворення.

У діяльності фінансових інститутів важливе місце посідають фінансові ризики, які пов'язані з такими видами фінансової діяльності, як залучення грошових коштів і вкладення їх у фінансові інструменти. Тому суб'єкти фінансового ринку для успішного здійснення своєї діяльності і досягнення поставлених цілей з найменшими витратами розробляють ефективну стратегію поведінки в умовах ризику. Така стратегія передбачає дослідження основних видів ризику, розробку ефективного механізму управління ризиком і його оцінювання.

Рекомендована література:

Основна [1,2,4,5,7,18,19,20,25,28,36,38,40,41].

Допоміжна [46,50,53,60,62].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [66,67,69].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2
СТРУКТУРА РИНКУ ЦІННИХ ПАПЕРІВ
Тема 5. Ринок пайових цінних паперів

Відповідно до ЗУ Цінним папером є документ установленої форми з відповідними реквізитами, що посвідчує грошове або інше майнове право, визначає взаємовідносини емітента цінного папера (особи, яка видала цінний папір) і особи, що має права на цінний папір, та передбачає виконання зобов'язань за таким цінним папером, а також можливість передачі прав на цінний папір та прав за цінним папером іншим особам.

В Україні у цивільному обороті можуть бути такі групи цінних паперів:

1) пайові цінні папери - цінні папери, які посвідчують участь їх власника у статутному капіталі (крім інвестиційних сертифікатів та сертифікатів ФОН), надають власнику право на участь в управлінні емітентом (крім інвестиційних сертифікатів та сертифікатів ФОН) і отримання частини прибутку, зокрема у вигляді дивідендів, та частини майна у разі ліквідації емітента (крім сертифікатів ФОН). До пайових цінних паперів відносяться: акції; інвестиційні сертифікати; сертифікати ФОН; акції корпоративного інвестиційного фонду.

Акція - іменний цінний папір, який посвідчує майнові права його власника (акціонера), що стосуються акціонерного товариства, включаючи право на отримання частини прибутку акціонерного товариства у вигляді дивідендів та право на отримання частини майна акціонерного товариства у разі його ліквідації, право на управління акціонерним товариством, а також немайнові права, передбачені Цивільним кодексом України (435-15) та законом, що регулює питання створення, діяльності та припинення акціонерних товариств.

Акція має номінальну вартість, установлену в національній валюті. Мінімальна номінальна вартість акції не може бути меншою, ніж одна копійка.

Акція корпоративного інвестиційного фонду - цінний папір, емітентом якого є корпоративний інвестиційний фонд та який посвідчує майнові права його власника (учасника корпоративного інвестиційного фонду), включаючи право на отримання дивідендів (для закритого корпоративного інвестиційного фонду), частини майна корпоративного інвестиційного фонду у разі його ліквідації, право на управління корпоративним інвестиційним фондом, а також немайнові права, передбачені законодавством про інститути спільного інвестування.

Акції корпоративного інвестиційного фонду є виключно простими та існують у бездокументарній формі.

Інвестиційний сертифікат - цінний папір, який розміщується інвестиційним фондом, інвестиційною компанією, компанією з управління активами пайового інвестиційного фонду

та посвідчує право власності інвестора на частку в інвестиційному фонді, взаємному фонді інвестиційної компанії та пайовому інвестиційному фонді.

Емітентом інвестиційних сертифікатів виступає інвестиційний фонд, інвестиційна компанія або компанія з управління активами пайового інвестиційного фонду.

Сертифікат фонду операцій із нерухомістю (сертифікати ФОН) - це цінний папір, що засвідчує право його власника на отримання доходу від інвестування в операції з нерухомістю.

Їх емітентом може бути фінансова установа — Фонд операцій із нерухомістю. Емітент сертифікатів ФОН, який не є банківською установою, відкриває в обраному ним банку на своє ім'я окремий поточний рахунок, який с рахунком ФОН.

Рекомендована література:

Основна [1,5,6,7,9,10,11, 17,21, 28,29, 32,33,34,35,37,39].

Допоміжна [46,51, 52,53].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [67,70,71,72].

Тема 6. Ринок боргових цінних паперів

Боргові цінні папери-цінні папери, що посвідчують відносини позики і передбачають зобов'язання емітента або особи, яка видала неемісійний цінний папір, сплатити у визначений строк кошти, передати товари або надати послуги відповідно до зобов'язання. До боргових цінних паперів відносяться: облігації підприємств; державні облігації України; облігації місцевих позик; казначейські зобов'язання України; ощадні (депозитні) сертифікати; векселі; облігації міжнародних фінансових організацій; облігації Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;

Облігація - цінний папір, що посвідчує внесення його першим власником грошей, визначає відносини позики між власником облігації та емітентом, підтверджує зобов'язання емітента повернути власникові облігації її номінальну вартість у передбачений проспектом емісії (для державних облігацій України умовами їх розміщення) строк та виплатити доход за облігацією, якщо інше не передбачено проспектом емісії (для державних облігацій України - умовами їх розміщення).

Облігації можуть існувати виключно в бездокументарній формі.

Державні облігації України поділяються на облігації внутрішніх державних позик України, облігації зовнішніх державних позик України та цільові облігації внутрішніх державних позик України.

Облігації внутрішніх державних позик України - державні цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку і підтверджують зобов'язання України щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартості з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій. Номінальна вартість облігацій внутрішніх державних позик України може бути визначена в іноземній валюті

Цільові облігації внутрішніх державних позик України - облігації внутрішніх державних позик, емісія яких є джерелом фінансування дефіциту державного бюджету в обсягах, передбачених на цю мету законом про Державний бюджет України на відповідний рік, та в межах граничного розміру державного боргу.

Облігації зовнішніх державних позик України - державні боргові цінні папери, що розміщуються на міжнародних фондових ринках і підтверджують зобов'язання України відшкодувати пред'явникам цих облігацій їх номінальну вартість з виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій.

Казначейське зобов'язання України - державний цінний папір, що розміщується виключно на добровільних засадах серед фізичних осіб, посвідчує факт заборгованості Державного бюджету України перед власником казначейського зобов'язання України, дає

власнику право на отримання грошового доходу та погашається відповідно до умов розміщення казначейських зобов'язань України. Номінальна вартість казначейських зобов'язань України може бути визначена у національній або іноземній валюті.

Обсяг емісії казначейських зобов'язань України у сукупності з емісією державних облігацій внутрішніх державних позик України не може перевищувати граничного обсягу внутрішнього державного боргу та обсягу пов'язаних з обслуговуванням державного боргу видатків, визначених законом про Державний бюджет України на відповідний рік.

Ощадний (депозитний) сертифікат - цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

Ощадний (депозитний) сертифікат є неемісійним цінним папером, що видається на певний строк (під відсотки, передбачені умовами його видачі).

Рекомендована література:

Основна [7,9,10,11, 17,21, 28,29, 32,33,34,35,37,39].

Допоміжна [42,45,52,53].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [65,69,72,73,84,86].

Тема 7. Ринок похідних та структурованих цінних паперів

Ощадний (депозитний) сертифікат - цінний папір, який підтверджує суму вкладу, внесеного у банк, і права вкладника (власника сертифіката) на одержання зі спливом встановленого строку суми вкладу та процентів, встановлених сертифікатом, у банку, який його видав.

Ощадний (депозитний) сертифікат є неемісійним цінним папером, що видається на певний строк (під відсотки, передбачені умовами його видачі).

Ощадні (депозитні) сертифікати можуть бути іменними або на пред'явника та існують виключно у документарній формі.

Вексель - цінний папір, який посвідчує безумовне грошове зобов'язання векселедавця або його наказ третій особі сплатити після настання строку платежу визначену суму власнику векселя (векселедержателю).

Векселі можуть бути прості або переказні та існують виключно у документарній формі.

Особливості видачі та обігу векселів, здійснення операцій з векселями, погашення вексельних зобов'язань та стягнення за векселями визначаються законом.

Міжнародна фінансова організація - міжнародна організація, яка на умовах, визначених своїм установчим актом, та/або відповідно до міжнародного договору України здійснює емісію облігацій на території України.

Міжнародні фінансові організації можуть здійснювати в порядку, встановленому Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку, емісію відсоткових або дисконтних облігацій виключно шляхом публічного розміщення на українських фондових біржах, які за результатами конкурсного відбору були включені Національною комісією з цінних паперів та фондового ринку до затвердженого нею переліку.

Емісії облігацій міжнародних фінансових організацій обслуговуються у депозитарній системі України.

Облігації Фонду гарантування вкладів фізичних осіб - цінні папери, що розміщуються виключно на внутрішньому фондовому ринку і підтверджують зобов'язання Фонду гарантування вкладів фізичних осіб щодо відшкодування пред'явникам цих облігацій їх номінальної вартостіз виплатою доходу відповідно до умов розміщення облігацій.

Кошти, залучені Фондом гарантування вкладів фізичних осіб від розміщення облігацій, використовуються виключно для фінансування напрямів, передбачених Законом України

«Про систему гарантування вкладів фізичних осіб».

Рекомендована література:

Основна [1,5,6,7,9,10,11, 17,21, 28,29, 32,33,34,35,37].

Допоміжна [46,51,54,56,60].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [68,74,75,79,80].

Тема 8. Первинний та вторинний ринок цінних паперів

Ринок цінних паперів обслуговує процес відтворення капіталу. Залежно від ролі, яку він відіграє у процесі відтворення, його поділяють на первинний і вторинний ринки.

Первинний ринок цінних паперів — це ринок, що обслуговує випуск (емісію) і первинне розміщення цінних паперів. На такому ринку учасниками завжди виступають емітенти та інвестори. Ринкова взаємодія між ними може бути безпосередньою або здійснюватися через брокерів і дилерів. Одне з найважливіших завдань первинного ринку полягає у тому, щоб звести до мінімуму ризик інвестора. На це спрямовані державні законодавчі й нормативні акти, що регулюють діяльність ринку, вимоги щодо оприлюднення інформації про емітента, підготовки проспекту емісії, реєстрації цінних паперів та відповідних даних у фінансових органах тощо. Первинні ринки є тимчасовими ринками і здебільшого — небіржовими. Доходи від продажу належать емітентові.

Первинний ринок виступає засобом створення ефективної з точки зору ринкових критеріїв структури національної економіки, підтримує пропорційність господарства. Таким чином, він є фактичним регулятором ринкової економіки.

Первинний ринок цінних паперів передбачає обов’язкове існування вторинного ринку. Більше того, існування первинного ринку за умов відсутності вторинного ринку практично неможливе.

Вторинний ринок є ринком, де відбувається купівля-продаж раніше випущених цінних паперів. Головною метою вторинного ринку є забезпечення ліквідності цінності паперів, тобто створення умов для найширшої торгівлі ними. Це, своєю чергою, надає можливості власникові цінних паперів реалізувати їх у найстисліший термін за незначних варіацій курсів та невисоких витрат на реалізацію. Дохід від продажу цінних паперів на цьому ринку належить не емітентові, як це має місце на первинному ринку, а власникам (інвесторам або дилерам), які виступають на вторинному ринку у ролі продавців. Вторинний ринок завжди містить елемент спекуляції. Оскільки мета діяльності на ньому — дохід у вигляді курсової різниці, а курсова вартість формується під впливом попиту і пропозиції, існує багато способів впливу на курс цінних паперів у бажаному напрямі. Зрештою на вторинному ринку відбувається постійний перерозподіл власності, завжди спрямований від дрібних власників до великих.

Міграція капіталу відбувається у вигляді переливання його до місць необхідного докладання і відпливу капіталу з тих галузей або підприємств, де наявний надлишок його. Механізм цього руху такий: зростає попит на певні товари та послуги, зростають їхні ціни, збільшуються прибутки від їхнього виробництва, й у ці галузі спрямовуються капітали, вивільнені з тих галузей виробництва, на продукцію яких попит зменшується і які стають менш прибутковими.

Таким чином, вторинний ринок, на відміну від первинного, не впливає на розмір інвестицій і накопичення в країні. Він забезпечує лише постійний перерозподіл уже акумульованих через первинний ринок грошових коштів між різними суб’єктами господарської діяльності. Оскільки мета біржових спекулянтів — отримання максимального доходу у вигляді курсової різниці, вони продають цінні папери підприємств, що вичерпали свої можливості зростання прибутку, і купують цінні папери перспективних підприємств і галузей господарства.

У підсумку функціонування вторинного ринку забезпечує постійну структурну перебудову економіки з метою підвищення її ринкової ефективності і є так само необхідним для існування ринку цінних паперів, як і первинний ринок.

Рекомендована література:

Основна [,6,7,9,10,11, 17,21, 28,29, 32,33,34,35,36, 37].

Допоміжна [46,51,52,55].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [67,69,75,79,81,82].

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3
АНАЛІЗ ГРОШОВОГО ТА КРЕДИТНОГО РИНКІВ
Тема 9. Грошовий ринок

Грошовий ринок - це ринок, на якому продається і купується особливий специфічний товар - гроші, формуються попит, пропозиція та ціна на цей товар. Індивідуальні учасники ділових угод на грошовому ринку задовольняють потреби в додаткових коштах, що перевищують обсяги нагромадження тимчасово вивільнених власних надходжень. Джерелами таких власних надходжень виступають отриманий прибуток, амортизаційні відрахування, обігові кошти та резерви.

Об'єктом купівлі-продажу на грошовому ринку є тимчасово вільні грошові кошти. Передавання грошей від одного суб'єкта грошового ринку до іншого має місце за умови, що в одного з них вони тимчасово є вільними і немає потреби в негайному їх витрачанню на купівлю матеріальних благ, а в іншого суб'єкта їх немає взагалі, але є нагальна потреба в грошових коштах. Таке передавання тимчасово вільних грошових коштів здійснюється або у формі прямої позички із зобов'язанням повернути кошти у визначений строк, або у формі купівлі особливих фінансових інструментів (облігацій, акцій, векселів, депозитних сертифікатів, банківських акцептів тощо).

Тим самим грошовий ринок являє механізм перерозподілу грошових коштів між різними секторами і суб'єктами економіки, збалансування окремих грошових потоків і грошового обігу в цілому.

На грошовому ринку діє багато суб'єктів з різними цілями. Це юридичні та фізичні особи, продавці, покупці, посередники. Головними учасниками купівлі-продажу грошей на грошовому ринку виступають комерційні банки, державні структури, спеціальні кредитно-фінансові інститути, які забезпечують функціонування грошових відносин, сукупність грошових ресурсів країни, їх постійне переміщення, розподіл і перерозподіл на основі взаємодії попиту та пропозиції.

Комерційні банки діють на грошовому ринку як постійні продавці і покупці грошових коштів. Держава теж може виступати суб'єктом грошового ринку, але виходить на нього переважно як позичальник. В операціях з купівлі-продажу грошей на грошовому ринку виступають також професійні посередники, такі як маклери, ділери, облікові доми тощо.

Специфіка грошового ринку

Специфіка грошей як абсолютно ліквідного товару, що є об'єктом купівлі-продажу на грошовому ринку, зумовлює специфіку їх переміщення між суб'єктами грошового ринку, та механізму функціонування цього ринку, а також усіх його інструментів.

Передача грошей від продавця до покупця відбувається умовно у формі позички під зобов'язання повернути кошти у встановлений строк чи у вигляді купівлі-продажу акцій, облігацій, векселів, депозитних сертифікатів та інших фінансових інструментів. Ці фінансові інструменти повинні забезпечити на грошовому ринку рух визначального об'єкта - грошей. За своїм характером фінансові інструменти грошового ринку виступають як певні зобов'язання покупців грошей перед їх продавцями.

Ці зобов'язання залежно від їхнього виду поділяються на неборгові та боргові. Неборгові зобов'язання надають право участі в управлінні діяльністю покупця грошей та в його доходах. Такі зобов'язання мають форму акцій. Боргові зобов'язання - це зобов'язання покупця грошей повернути продавцеві одержану від нього суму грошей і сплатити по ній дохід. Такими зобов'язаннями оформляються залучення грошей банками від їхніх клієнтів. Форма таких зобов'язань - угоди на відкриття поточних та страхових рахунків, депозитних та ощадних вкладів тощо. Боргові зобов'язання можуть вносити певні обмеження у права покупця розпоряджатися купленими грошима, визначати, на які цілі вони можуть бути використані та інші обмеження. Такі боргові зобов'язання мають форму кредитних угод, облігацій, векселів тощо.

Істотною особливістю грошового ринку є також зміна статусу грошей і цілей їх купівлі-продажу. З допоміжного засобу обігу товарів на товарних ринках, на грошовому ринку гроші перетворюються на визначальний об'єкт ринкових відносин, у їх самоціль. Метою переміщення грошей на ринку грошей стає одержання додаткового доходу. Цей додатковий дохід у продавця грошей виникає як плата за тимчасову відмову від використання цих грошей і передачу права їх використання іншій особі. Він набуває форми відсоткового доходу. Тимчасова купівля грошей має на меті одержання додаткового доходу від розширення виробничої та комерційної діяльності за рахунок використання отриманої додаткової суми грошей.

Отримання на грошовому ринку грошового доходу пов'язане з ціною грошей. Ціною товару - грошей, що продається і купується на грошовому ринку, виступає позичковий відсоток. Ціна на грошовому ринку теж істотно відрізняє її від звичайної ціни на товарних ринках. Розмір ціни грошей - відсотка визначається не величиною вартості, яку містять у собі куплені гроші, не сукупністю затрат суспільно-необхідної праці та затрат основних факторів виробництва, а їхньої споживчою вартістю - здатністю приносити покупцеві додатковий дохід чи блага, необхідні для задоволення особистих чи виробничих потреб. Тобто ціна грошей визначається ступенем корисності грошей та їх кількісного пропонування. Чим більшою буде ця корисність і чим довше покупець користуватиметься одержаними грошима, тим більшою буде сума відсоткових платежів.

Істотні відмінності на грошовому ринку мають також такі елементи усякого ринку, як попит та пропонування. Однак специфіка товару грошового ринку - грошей визначає особливий характер і цих елементів грошового ринку, тобто попиту і пропонування грошей. Детальніше сутність попиту та пропозиції на грошовому ринку буде розглянута в наступних розділах.

Рекомендована література:

Основна [8,19,20, 24,25,36, 40,41,42].

Допоміжна [48.49,50,55].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [64,67,70,75].

Тема 10. Кредитний ринок

Кредитний ринок - це специфічна сфера економічних відносин, де об'єктом операцій виступає наданий на певних умовах у позику капітал.

Необхідними умовами функціонування кредитного ринку є наявність: кредиторів, що мають тимчасово вільні кошти; позичальників, які можуть вчасно і в повному обсязі виконати зобов'язання за кредитами; системи державного регулювання; законодавчого і нормативного забезпечення.

Кредитний ринок - це механізм, за допомогою якого встановлюються взаємозв'язки між підприємствами і громадянами, що потребують грошових коштів, та організаціями і

громадянами, що можуть їх надати (позичити) на певних умовах. У той же час кредитний ринок - це синтез ринків різних платіжних засобів.

Для ефективного функціонування кредитного ринку в Україні необхідна стабільна економічна ситуація, наявність розвиненої інфраструктури та ефективне державне регулювання, яке б забезпечило стабільність банківської системи і захист інвесторів. Розвинений кредитний ринок, який ефективно управляється з боку держави, забезпечує оптимальний розподіл обмежених фінансових ресурсів серед галузей економіки та сприяє економічному зростанню країни.

Кредитний ринок виконує такі функції: об'єднання дрібних, розрізнених грошових заощаджень населення, державних структур, приватного бізнесу, іноземних інвесторів і утворення великих грошових фондів; трансформація коштів у позиковий капітал, який забезпечує зовнішні джерела фінансування матеріального виробництва національної економіки; надання позики державним органам і населенню для вирішення таких важливих завдань, як покриття бюджетного дефіциту, фінансування частини житлового будівництва та інших соціальних програм.

Таким чином, кредитний ринок дозволяє здійснювати накопичення, рух, розподіл і перерозподіл позичкового капіталу між сферами економіки.

Основними учасниками кредитного ринку виступають:

позичальники - юридичні, фізичні особи і держава. Залучати вільні грошові кошти на ринку кредитів можуть як вітчизняні, так і іноземні позичальники. За специфікою надання кредитних послуг позичальників часто поділяють на категорії: населення, невеликі підприємства, корпорації, фінансові інститути (в тому числі комерційні банки), сільськогосподарські підприємства, державні установи та громадські організації;

кредитори - комерційні банки, інші фінансово-кредитні установи та іноземні кредитори - національні й міжнародні фінансові інститути. Крім того, кредиторами можуть бути також нефінансові інститути, якщо вони дають змогу іншим суб'єктам ринку протягом визначеного періоду за певну плату користуватись їх грошовими коштами. Кредитна система організовує рух капіталів і сприяє акумуляції та ефективному розміщенню фінансових ресурсів серед суб'єктів ринку. Оскільки ця система має значний вплив на економічні процеси, її діяльність потребує жорсткої регламентації та контролю з боку держави;

держава, як учасник кредитного ринку, здійснює управління грошово-кредитним ринком, регулює його діяльність і виступає позичальником на національному та міжнародному ринках. При цьому як регулювальну, так і інші функції на кредитному ринку вона виконує переважно через посередництво центрального банку, що є особливістю кредитного ринку в Україні.

Функціонування кредитного ринку забезпечує кредитна система, до складу якої входять центральний банк, комерційні банки та інші фінансово-кредитні інститути

Рекомендована література:

Основна [1,2,4,24, 31, 36,40,41].

Допоміжна [43,54,55,57].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [70,76,77,80,84].

Тема 11. Фундаментальний і технічний аналіз

Необхідною складовою нормального функціонування фінансового ринку є регулювання діяльності його учасників. Для того, щоб ефективно здійснювати державне регулювання фінансового ринку, слід спочатку провести його аналіз. Аналізувати фінансовий ринок можна двома способами: фундаментальним або технічним.

Фундаментальний аналіз фінансових ринків є інструментом визначення інвестиційної привабливості тих чи інших фінансових активів, притаманних визначеному сегменту

фінансового ринку, а також виявлення властивих йому тенденцій та прогнозування його розвитку.

Згідно з прийомами фундаментального аналізу стан фінансового ринку визначається особливостями внутрішньої діяльності його учасників. Завданням фундаментального аналізу є визначення реальної внутрішньої вартості фінансових інструментів, що перебувають в обігу на даному ринку.

Джерелами інформації для проведення аналізу можуть бути органи державної статистики, посередники фінансового ринку, емітенти фінансових інструментів.

Фундаментальний аналіз фондового ринку зорієнтований на показники господарської діяльності емітентів (мікроекономічний рівень). Для розрахунку внутрішньої вартості корпоративних прав, навколо якої коливається їх ринковий курс, аналізується ряд кількісних та якісних показників. До якісних належать: якість менеджменту, наявність ноу-хау, спроможність до інновацій, кон'юнктура ринку. До кількісних належать: поточні та потенційні показники прибутковості, розміри та структура затрат, структура капіталу, рівень дивідендних виплат тощо.

У процесі фундаментального аналізу корпоративних прав розраховуються статистичні та динамічні показники.

Технічний аналіз фінансових ринків ґрунтується на вивченні тенденцій розвитку визначених показників діяльності фінансового ринку на основі побудови графіків і таблиць, що характеризують динаміку попередніх періодів. Завдяки побудові кривих розвитку курсової вартості, аналізу ринкових індексів і рейтингів фінансові аналітики роблять прогнози щодо майбутнього розвитку подій з метою визначення сприятливих періодів для інвестицій.

У процесі технічного аналізу фінансисти, як правило, не роблять акцент на внутрішній діяльності учасників ринку, об'єктом їх інтересу є внутрішні та зовнішні потоки інформації, що генеруються на ринку.

Розрізняють дві основні групи методів і прийомів технічного аналізу: перша – досліджує базові тенденції на фондовому ринку чи окремому його сегменті; друга – аналізує тенденції розвитку ринкових курсів фінансових інструментів одного емітента.

Рекомендована література:

Основна [1,2,4,24, 31, 36,40,41].

Допоміжна [43,54,55,57].

Інформаційні ресурси Інтернет [87-94].

Міжнародні видання [70,76,77,80,84].

3. МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ, ЩО ДАЮТЬ МОЖЛИВІСТЬ ЗДОБУВАЧАМ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПРОВЕДЕННЯ САМОКОНТРОЛЮ

Важливою складовою контролю у вищій школі є розвиток в здобувачів вищої освіти навичок самоконтролю за ступенем засвоєння навчального матеріалу, уміння самостійно знаходити допущені помилки в цілях подальшого їх усунення. В цілому, мета самоконтролю – запобігання помилкам та їх виправлення. Самостійна перевірка здобувачем вищої освіти рівня знань на основі своєї відповіді після виконання завдання виконується через самоконтроль. До матеріалів, що дають можливість здобувачам вищої освіти проведення самоконтролю належать:

- ключові слова і терміни;
- питання до самоперевірки;
- тестові завдання для самоконтролю.

Вміння самостійно та адекватно оцінювати досягнуті навчальні результати і є тим важелем, що сприятиме розвитку здобувача вищої освіти як особистості. Це відбувається, наприклад, за допомогою тестів та ключів до них. У той же час сам факт проведення

здобувачем вищої освіти самоконтролю є зворотним зв'язком для викладача як результат діяльності. Слід окремо виділити розвиток власної оцінної діяльності здобувачів вищої освіти як важливого компонента їх професійної компетентності. Адекватне оцінювання особистістю результатів своєї діяльності формує оцінний механізм, змістом якого є оцінювання себе як особистості, оцінювання своїх цілей і ступеня їх досягнення.

4. КЛЮЧОВІ СЛОВА І ТЕРМІНИ

ТЕМА 1. ФІНАНСОВИЙ РИНОК: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Фінансовий ринок. Функції фінансового ринку. Суб'єкти фінансового ринку. Структуризація та сегментація фінансового ринку за основними ознаками. Фінансові активи. Фінансові інструменти.

ТЕМА 2. РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Регулювання фінансового ринку. Форми регулювання фінансового ринку. Принципи регулювання фінансового ринку. Напрями регулювання фінансового ринку. Важелі регулювання. Державне регулювання фінансового ринку України. Внутрішнє регулювання фінансового ринку. Саморегулююча організація на фінансовому ринку.

ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Суб'єкти фінансового ринку. Держава як суб'єкт фінансового ринку. Домогосподарства на фінансовому ринку. Фінансові посередники. Фінансове посередництво.Функції фінансового посередництво. Банківські установи. Банківські об`єднання. Небанківські кредитні інститути. Страхові компанії. Інститути спільного інвестування та їх типи. Лізингові компанії. Факторингові послуги. Діяльність кредитних спілок. Недержавні пенсійні фонди. Допоміжні фінансові установи.

ТЕМА 4. РИЗИК І ЦІНА КАПІТАЛУ

Ціноутворення на фінансовому ринку. Майбутня та поточна вартість фінансових інструментів. Зміна вартості грошей в часі. Прості та складні відсотки. Види та структура процентних ставок. Механізм оцінювання фінансових активів. Фінансові ризики.

ТЕМА 5. РИНОК ПАЙОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Ринок пайових цінних паперів. Акції. Акції корпоративних інвестиційних фондів. Інвестиційні сертифікати. Сертифікати ФОН. Інвестиційні якості пайових цінних паперів. Визначення курсової вартості. Дохідність пайових цінних паперів.

ТЕМА 6. РИНОК БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Боргові цінні папери. Інвестиційні якості боргових цінних паперів. Рейтингове оцінювання боргових цінних паперів. Курсова вартість боргових цінних паперів. Дохідність боргових цінних паперів. Операції з ощадними (депозитними) сертифікатами, казначейськими зобов'язаннями і векселями.

ТЕМА 7. РИНОК ПОХІДНИХ ТА СТРУКТУРОВАНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Похідні цінні папери. Структуровані цінні папери. Інвестиційні якості похідних та структурованих цінних паперів. Дохідність похідних цінних паперів. Дохідність структурованих цінних паперів.

ТЕМА 8. ПЕРВИННИЙ ТА ВТОРИННИЙ РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Первинний ринок цінних паперів. Вторинний ринок цінних паперів. Суб'єкти первинного ринку. Андерайтинг як економічна категорія. Основні функції інвестиційних банків. Види андерайтингу. Форми винагороди за послуги андерайтерів. Фондова біржа. Основи організації та роботи фондової біржі в Україні. Біржовий статут та правила біржі. Біржовий комітет, члени біржі. Біржові операції та біржові угоди з цінними паперами. Методи формування біржового курсу. Біржові індекси.

ТЕМА 9. ГРОШОВИЙ РИНОК

Грошовий ринок. Структура грошового ринку. Інструменти грошового ринку. Обліковий ринок. Міжбанківський ринок. Операції, що здійснюються на міжбанківському ринку. Валютний ринок.

ТЕМА 10. КРЕДИТНИЙ РИНОК

Кредитний ринок. Функції кредитного ринку. Суб'єкти кредитного ринку. Банківські установи на кредитному ринку. Кредитні спілки. Ломбарди на кредитному ринку. Вартість кредитних ресурсів.

ТЕМА 11. ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ АНАЛІЗ

Аналіз фінансового ринку. Види аналізу фінансового ринку. Фундаментальний аналіз фінансових ринків. Технічний аналіз фінансових ринків. Графічні картини технічного аналізу.

5. ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

ТЕМА 1. ФІНАНСОВИЙ РИНОК: СУТНІСТЬ, ФУНКЦІЇ ТА РОЛЬ В ЕКОНОМІЦІ

Питання для самоконтролю:

1. Які нобелівські лауреати досліджували проблематику фінансового ринку?
2. Як можна визначити сутність фінансового ринку?
3. Якою є традиційна сегментація фінансового ринку?
4. Як можна охарактеризувати місце ринку цінних паперів у складі фінансового ринку?
5. Чи можна виділяти страховий ринок у складі фінансового ринку?
6. У чому відмінність сучасних сегментацій фінансового ринку від запропонованих раніше?
7. Що є критерієм розмежування ринків на розвинуті і ті, що розвиваються?
8. У чому полягає Гіпотеза ефективності фінансового ринку?
9. Чи можна вважати фінансовий ринок України універсальним?
10. Які фінансові центри є сьогодні провідними на ринках капіталу?
11. Хто є суб`єктами первинного та вторинного ринків?
12. Чим відрізняється організований ринок від неорганізованого?
13. Які основні функції виконує фінансовий ринок в економіці?
14. У чому полягає інвестиційна функція фінансового ринку?
15. У чому полягає відмінність у фінансування економічних процесів через грошово-кредитний ринок і ринок цінних паперів?
16. Чому розв'язання проблем стимулювання виноситься ключовим завданням в економічних колах?
17. Чим відрізняється фінансовий інструмент від активу?
18. Як можна класифікувати фінансові інструменти за міжнародними стандартами і вітчизняною нормативно-правовою базою?ї
19. У чому полягає економічна та правова природа цінного паперу?

20. Якими є основні класифікаційні ознаки цінних паперів?

ТЕМА 2. РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає об'єктивна необхідність регулювання фінансового ринку?
2. Як можна охарактеризувати сутність фінансового ринку як об'єкту регулювання?
3. Що можна віднести до об'єктів регулювання на фінансовому ринку?
4. Які основні моделі регулювання фінансового ринку існують у сучасних умовах?
5. Які види регулювання виділяються на фінансовому ринку?
6. Які рівні регулювання чинять найсуттєвіший вплив на функціонування фінансового ринку?
7. Яка модель регулювання фінансового ринку існує в Україні? Які її позитивні та негативні риси?
8. У чому полягає мегарегулювання фінансового ринку? Яка роль у цьому мегарегулятора?
9. Як процеси глобалізації впливають на регулювання національних фінансових ринків?
10. У чому полягає сутність державного регулювання фінансового ринку?
11. Якими є основні стратегії та механізми державного регулювання фінансового ринку?
12. Як можна охарактеризувати стратегію державного регулювання фінансового ринку в Україні?
13. Що означає нагляд на фінансовому ринку? Якими є основні підвалини макро- і мікропруденційного нагляду?
14. Які державні інститути здійснюють регулювання фінансового ринку в Україні? У чому їх специфіка?
15. У чому полягає сутність процесу саморегулювання на фінансовому ринку?
16. Які СРО офіційно та неофіційно працюють на фінансовому ринку України.
17. У чому полягають основні повноваження ОПУ та СРО?
18. Чим відрізняється діяльність ОПУ від СРО?
19. У чому полягає необхідність розкриття інформації на фінансовому ринку?
20. Які основні вимоги до оприлюднення інформації висуваються до учасників фінансового ринку в Україні?

ТЕМА 3. СУБ'ЄКТИ ФІНАНСОВОГО РИНКУ

Питання для самоконтролю:

1. Що включає у себе сектор фінансових корпорацій?
2. На які підсектори поділяються фінансові посередники?
3. Які допоміжні фінансові корпорації працюють на ринку цінних паперів?
4. У чому полягає діяльність допоміжних фінансових корпорацій у сфері страхування та недержавного пенсійного забезпечення?
5. У чому полягає зміст фінансового посередництва?
6. Що входить до статистичної класифікації фінансової та страхової діяльності?
7. Із чого складається банківська система України?
8. Наведіть принципи діяльності кредитних спілок.
10. Що є предметом безпосередньої діяльності страховика?
11. Чим відрізняється учасник пенсійного фонду від вкладника?
12. Яким вимогам має відповідати диверсифікований інвестиційний фонд?
13. Що означає адміністрування фінансових активів для придбання товарів у групі?
14. Перерахуйте види професійної діяльності на ринку цінних паперів в Україні
15. Хто є учасником депозитарної системи України?
16. Які інформаційні агентства поширені у світі та Україні?

17. Чим відрізняється асоційована компанія від дочірньої?

18. У чому полягає специфіка небанківської моделі фінансового ринку?

19. Якими є основні ознаки банківської моделі фінансового ринку?

20. Назвіть основні підвалини комплементарної моделі фінансового ринку

21. Як впливають демографічні чинники на формування сучасної моделі фінансового ринку?

ТЕМА 4. РИЗИК І ЦІНА КАПІТАЛУ

Питання для самоконтролю:

1. Що таке класичний і маркетинговий підхід до формування ціни?

2. В чому полягає особливість гіпотези ефективних ринків?

3. Охарактеризуйте класичні теорії ціноутворення, за допомогою яких можна пояснити походження цін на фінансові інструменти

4. Чим пояснюється спекулятивність і хибність у походженні цін фінансового ринку?

5. В якому аспекті слід застосовувати теорії фінансового ринку до походження цін на фінансовому ринку?

6. Назвіть учасників ціноутворення на фінансовому ринку

7. Для чого необхідне регулювання цін на фінансовому?

8. Роль інституційних учасників у забезпеченні рівноваги на фінансовому ринку

9. Що являє собою ризик на фінансовому ринку?

10. Які види та типи ризиків існують на фінансовому ринку?

11. Чим відрізняється систематичний ризик від несистематичного?

12. Які основні ризики притаманні сучасному фінансовому ринку в Україні?

13. Які способи боротьби з ризиками відносять до внутрішніх, а які до зовнішніх? У чому їх різниця?

14. Чому для фінансового інституту важливу роль відіграє управління надлишком (активами і пасивами)?

15. Яких інвестиційних цілей прагнуть досягти інституційні інвестори загалом і кожний з цих груп інститутів зокрема?

16. Чим відрізняється інвестиційна політика від інвестиційної стратегії?

17. Що розуміють під активною портфельною стратегією? Які фактори є визначальними у виборі активної чи пасивної портфельної стратегії?

ТЕМА 5. РИНОК ПАЙОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні види пайових цінних паперів, дайте їх коротку характеристику

2. Які нормативно-правові акти визначають механізми випуску, розміщення та обігу акцій?

3. Яким законодавством регулюється випуск, розміщення, обіг та викуп сертифікатів операцій з нерухомістю?

4. Розкрийте сутність акцій та наведіть їх класифікацію

5. Зробіть порівняльний аналіз простих та привілейованих акцій

6. Що таке публічне та приватне розміщення акцій, та в чому їх відмінності одне від одного?

7. Які етапи передбачає відкрите (публічне) розміщення акцій?

8. Перелічіть права та обов’язки власників акцій

9. Перелічіть види привілейованих акцій та охарактеризуйте їх

10. З огляду на фіксований характер виплат за привілейованими акціями та відсутність заздалегідь визначеного терміну їх погашення на який з боргових цінних паперів вони схожі?

11. Які цінні папери емітують інститути спільного інвестування?

12. Що представляє собою інвестиційний сертифікат? Хто є його емітентом?

13. Опишіть механізми емісії, розміщення, обігу та викупу сертифікатів фондів операцій з нерухомістю

14. Дайте загальну характеристику методам оцінки вартості акцій на основі дисконтування дивідендів

15. Як диференціюється оцінка вартості акцій залежно від очікуваних у майбутньому темпів приросту дивідендів?

16. У чому полягає сутність моделі оцінки вартості акцій Майрона Дж. Гордона?

17. На основі яких показників оцінюється дохідність акцій?

18. Модель оцінки поточної ринкової вартості акцій за умови їх використання протягом невизначеного тривалого періоду часу полягає в наступному

19. Яка з моделей оцінки поточної ринкової вартості акцій передбачає, що інвестор планує через певний час продати акцію?

20. Перерахуйте наслідки та обмеження використання моделі дисконтування дивідендів з постійним темпом приросту.

ТЕМА 6. РИНОК БОРГОВИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Питання для самоконтролю:

1. Назвіть основні види боргових цінних паперів, дайте їх коротку характеристику

2. Дайте характеристику казначейським зобов'язанням України

3. В чому полягає економічна сутність ощадного та депозитного сертифікату? Чи є між ними відмінності у вітчизняній практиці?

4. За якими ознаками класифікуються облігації?

5. Який з боргових цінних паперів вважається найменш ризиковим ?

6. Зробіть порівняльний аналіз облігацій та акцій

7. Що таке публічне та приватне розміщення облігацій та в чому їх відмінності одне від одного?

8. Охарактеризуйте специфіку місцевих облігацій

9. Які моделі оцінки вартості облігацій можна виділити?

10. В узагальненому вигляді перерахуйте етапи процесу визначення кредитного рейтингу

11. Що являє собою рейтинг інвестиційного рівня та рейтинг спекулятивного рівня?

12. Перерахуйте національні рейтингові агентства, які включені до Державного реєстру уповноважених рейтингових агентств

13. Наведіть класифікацію кредитних рейтингів

14. В чому полягає сутність базової моделі оцінки поточної ринкової вартості облігації з періодичною виплатою відсотків?

15. Охарактеризуйте модель оцінки поточної ринкової вартості облігацій з виплатою всієї суми відсотків при її погашенні

16. Як обраховується вартість облігацій з нульовим купоном?

17. Що являє собою ставка купона?

18. Як можна розрахувати поточну дохідність відсоткової облігації?

19. Як можна визначити дохідність ощадного (депозитного) сертифіката?

20. Як розрахувати дохідність векселя?

ТЕМА 7. РИНОК ПОХІДНИХ ТА СТРУКТУРОВАНИХ ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Питання для самоконтролю:

1. Що таке строкові угоди? Які вони бувають?

2. Які можливості для економічних агентів надає строковий ринок?

3. Які функції в економіці відіграє ринок деривативів?

4. Чим відрізняється хеджер від арбітражера?

5. Що представляє собою базовий актив похідного фінансового інструменту?

6. Відмінні та спільні риси форвардних і ф'ючерсних контрактів

7. Що таке страйкова ціна і внутрішня вартість деривативу?
8. Яку функцію на строковому ринку виконують спекулянти?
9. Що таке свопи і на які види вони поділяються?
10. У чому полягають особливості ф`ючерсних контрактів?
11. Що таке варіаційна маржа і як вона розраховується?
12. У чому специфіка індексних стратегій з ф`ючерсними контрактами?
13. Які еволюційні етапи пройшов ринок опціонів у світі і в Україні?
14. Як можна класифікувати опціонні контракти за базовим активом?
15. У чому відмінності опціну Call і опціону Put?

ТЕМА 8. ПЕРВИННИЙ ТА ВТОРИННИЙ РИНОК ЦІННИХ ПАПЕРІВ

Питання для самоконтролю:

1. Розкрийте сутність первинного ринку цінних паперів
2. Які функції в структурі ринку цінних паперів виконує первинний ринок?
3. Що являють собою такі поняття як «емісія», «випуск цінних паперів» і «розміщення цінних паперів»? Як вони між собою співвідносяться?
4. Розкрийте основні функції первинного ринку цінних паперів
5. В чому полягає сутність публічного розміщення цінних паперів?
6. Охарактеризуйте етапи проведення публічного розміщення цінних паперів
7. Порівняйте переваги розміщення цінних паперів та отримання банківських кредитів
8. Як організовується приватне розміщення цінних паперів?
9. Які етапи включає процес приватного розміщення цінних паперів?
10. Що представляють собою організатори торгівлі?
11. Розкрийте сутність торгівельних систем на ринку цінних паперів
12. Охарактеризуйте функції, які виконують організатори торгівлі та торгівельні системи
13. Яких правил повинні дотримуватися члени фондової біржі?
14. Опишіть операційний механізм функціонування фондових бірж в Україні
15. Що таке біржове замовлення та які накази може дати клієнт брокеру?
16. За якими ознаками можна класифікувати фондові індекси?
17. Як розраховуються фондові індекси за методом середнього арифметичного зваженого і за методом середнього геометричного зваженого?
18. Дайте загальну характеристику фондовим індексам світу
19. Скільки фондових індексів та які включає в себе система індексів Доу-Джонса?
20. Охарактеризуйте основні фондові індекси України?

ТЕМА 9. ГРОШОВИЙ РИНОК

Питання для самоконтролю:

1. У чому полягає сутність грошового ринку?
2. Які критерії структуризації грошового ринку?
3. Як називаються інструменти, що використовуються на грошовому ринку? Назвіть ці інструменти.
4. Які інструменти ринку грошей? Чим відрізняють боргові інструменти від неборгових?
5. Які види кредиту ви можете назвати?
6. Які інструменти ринку капіталів?
7. На якому секторі грошового ринку діють фінансові посередники?
8. Як можна визначити сутність ринку золота?
9. Як можна охарактеризувати ринок золота та дорогоцінних металів у складі фінансового ринку?
10. Які причини обумовили перехід ролі грошового товару від товарів першої необхідності до предметів розкоші, звичайних металів, благородних металів?

11. Чому розвиток грошового товару не зупинився на золоті?

12. Які форми організації ринку дорогоцінних металів застосовують у сучасній світовій практиці?

13. Якими є основні класифікаційні ознаки ринку золота та дорогоцінних металів?

14. Які є основні види торгівлі банківськими металами?

15. Які країни мають найбільші золотовалютні резерви?

16. Як можна визначити сутність міжбанківського ринку?

17. Які види операцій здійснюються на міжбанківському ринку?

18. Яка основна функція міжбанківського ринку? Чому?

19. Хто є суб`єктами на міжбанківському ринку?

20. В чому полягає основна відмінність між форвардними і ф'ючерсними операціями?

ТЕМА 10. КРЕДИТНИЙ РИНОК

Питання для самоконтролю:

1. Охарактеризуйте сутність кредиту як економічної категорії

2. Назвіть види банківських кредитів та критерії їх класифікації

3. Які засади формування кредитної політики?

4. Назвіть джерела формування кредитних ресурсів банку та дайте їх характеристику

5. На які цілі банкам забороняється надавати кредити?

6. Які види застави можуть виступати в якості забезпечення за кредитом?

7. Що таке гарантія і які види гарантії використовуються банками в якості забезпечення за кредитами?

8. Охарактеризуйте фактори, які впливають на встановлення відсоткової ставки за кредитом

9. Назвіть методи ціноутворення за кредитами

10. Яким чином здійснюється розрахунок суми відсотків за кредитом?

11. Назвіть основні етапи кредитного процесу

12. Які документи подаються позичальником-юридичною особою для отримання кредиту в банку?

13. У чому полягає сутність фінансового моніторингу кредитних операцій банку?

14. Назвіть мету та основні напрями кредитного моніторингу

15. Сутність і мета оцінки кредитоспроможності позичальника

16. Які фактори впливають на вибір системи показників оцінки кредитоспроможності позичальника?

17. Які переваги мають рейтингові методики оцінки кредитоспроможності позичальника?

18. Які фінансові показники використовуються для оцінки фінансового стану позичальника – юридичної особи?

19. Назвіть особливості оцінки кредитоспроможності позичальника – фізичної особи

20. Сутність і перспективи використання кредитного скорингу для оцінки кредитоспроможності позичальника – фізичної особи

ТЕМА 11. ФУНДАМЕНТАЛЬНИЙ І ТЕХНІЧНИЙ АНАЛІЗ

Питання для самоконтролю:

1. За якими основними принципами будуються інвестиційні портфелі?

2. Чим відрізняється традиційний підхід до формування портфеля від сучасної портфельної теорії?

3. Які цілі переслідує інвестор при формуванні портфеля?

4. Чому традиційний підхід передбачає вкладення коштів у добре відомі компанії?

5. Що послужило причиною виникнення сучасної портфельної теорії?

6. Назвіть основні відмінності традиційного підходу до управління фінансовими інструментами і сучасної портфельної теорії. Які ознаки має ефективний і досконалий ринки? Чи існують вони на сучасних ринках капіталів?

7. Сутність та способи реалізації фундаментального аналізу

8. Перелічіть та охарактеризуйте види фундаментального аналізу.

9. Технічний аналіз як спосіб оцінки тенденцій на фінансовому ринку

6. ТЕСТИ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ

1. *Характерною рисою діяльності якої установи є фінансування проектів на комерційній основі під ринкові ставки:*

а) Міжнародна фінансова корпорація

б) Міжнародна асоціація розвитку

в) Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок

г) Спеціальний фонд допомоги для Африки південніше від Сахари

2. *Похідний цінний папір, що засвідчує зобов'язання однієї особи продати або купити іншій особі базовий актив у визначений термін за фіксованою ціною – це:*

а) опціон;

б) ф'ючерс;

в) форвардний контракт;

г) варант.

3. *Ймовірність несплати виконавцем основного боргу та відсотків за користування кредитом у визначений термін – це :*

а) неможливість операції;

б) кредитний ризик;

в) страховий ризик;

г) банківський ризик.

4. Інститут спільного інвестування бере на себе зобов'язання здійснювати у будь-який час на вимогу інвесторів викуп цінних паперів, емітованих ним – це:

а) ІСІ інтервального типу;

б) ІСІ відкритого типу;

в) Строковий ІСІ;

г) Безстроковий ІСІ.

5. Лізинг – це...:

а) оренда майна на довгостроковий період;

б) здійснення інвестицій лізингодавцем в купівлю та подальший продаж майна лізингоодержувачу;

в) надання лізингодавцем кредитів в товарній формі юридичним та фізичним особам, що є лізингоодержувачами;

г) діяльність, спрямована на інвестування фінансових коштів і полягає в наданні у виключне користування на визначений строк лізингоодержувачу майна, що є власністю лізингодавця або набувається ним у власність у продавця майна, за умови сплати лізингоодержувачем лізингових платежів.

6. Банк-агент – це...:

а) банк, що сплачує внески до Фонду гарантування вкладів фізичних осіб;

б) банк, що став банкрутом і за зобов'язаннями якого Фонд здійснює виплати вкладникам;

в) банк, що визначений Фондом для здійснення виплат гарантування сум відшкодування з дня, коли вклад став недоступним;

г) банк, що здійснює розрахунково-касове обслуговування Фонду.

7. Відповідно до прийнятого законодавства про недержавне пенсійне забезпечення пенсійний вік, з якого учасник фонду має право розпочати отримувати пенсійні виплати:

а) може відрізнятися від пенсійного віку в системі державного пенсійного забезпечення, не більше ніж на 10 років;

б) може відрізнятися від пенсійного віку в системі державного пенсійного забезпечення;

в) не може відрізнятися від пенсійного віку в системі державного пенсійного забезпечення;

г) вірної відповіді немає.

8. Державне регулювання фондового ринку здійснюється шляхом…:

а) прийняття законодавчих та нормативних актів, ліцензування та контроль за діяльністю фондового ринку;

б) ліцензування діяльності на фондовому ринку, контроль за діяльністю на фінансовому ринку;

в) ліцензування діяльності на фондовому ринку, встановлення нормативів до емісії цінних паперів;

г) прийняття законодавчих та нормативних актів, ліцензування діяльності на фондовому ринку.

9. Купівля цінного паперу за обумовленою ціною здійснюється у вигляді … наказу:

а) ринкового;

б) лімітного;

в) стоп ;

г) вірної відповіді немає.

10. Останні цифри валютного курсу називаються:

а) процентними пунктами (poins);

б) «великою фігурою»;

в) піпсами (pips);

г) вірної відповіді нема.

11. Банк, що був заснований в 1959 р. як фінансово самостійна організація в рамках ЄС для сприяння стабільному та збалансованому розвитку спільного ринку в інтересах ЄС – це:

а) Європейський банк реконструкції та розвитку

б) Європейський інвестиційний банк

в) Банк міжнародних розрахунків

г) Світовий банк

12. Опціон на купівлю, базовим активом якого є акції або облігації – це:

а) ордер;

б) купон;

в) форвардний контракт;

г) форвардний варант.

13. До методів ціноутворення на фінансовому ринку відносяться:

а) експертний, статистичний та балансовий методи;

б) експертний, аналітичний, бальний методи;

в) метод економіко-математичного моделювання, бальний, експертний та аналітичний методи, статистичний та балансовий методи;

г) нормативно-параметричний метод та метод економіко-математичного моделювання.

14. Прибуткова організація, заснована фізичними особами на кооперативних засадах з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні, наданні фінансових послуг шляхом об'єднання грошових внесків – це:

а) каси взаємної допомоги;

б) кредитні спілки;

в) позиково-ощадні каси;

г) благодійні організації.

15. Кредитно-фінансові установи, що спеціалізуються на кредитуванні окремих галузей або наданні певних видів кредитів, проведенні фінансових операцій – це:

а) банк;

б) кредитна спілка;

в) фінансова компанія;

г) фінансово-промислова група.

16. Ситуація, за якої банк не може виконати вимог вкладників щодо повернення коштів і якому за рішенням арбітражного суду або Національного банку України призначено ліквідаційну комісію – це:

а) пролонгація зобов'язань банку за вкладами фізичних осіб;

б) недоступність вкладів;

в) блокування вкладів;

г) анулювання вкладів.

17. Головна функція Національного банку України – це:

а) розвиток банківської системи країни;

б) здійснення банківського нагляду;

в) забезпечення стабільності національної грошової одиниці України;

г) рефінансування комерційних банків.

18. Державні цінні папери, що засвідчують внесення їх власником на добровільних засадах коштів до бюджету – це:

а) казначейські зобов'язання;

б) державні облігації;

в) ОВДП;

г) муніципальні облігації.

19. Курс обміну між двома валютами за виключенням долару США називається:

а) крос-курсом;

б) спот-курсом;

в) своп-курсом;

г) форвардним курсом.

20. Місцезнаходження Міжнародного банку реконструкції та розвитку:

а) Париж (Франція)

б) Токіо (Японія)

в) Вашингтон (США)

г) Рим (Італія)

21. Похідний цінний папір, що засвідчує право однієї особи продати або купити іншій особі базовий актив у визначений термін за фіксованою ціною – це:

а) опціон;

б) ф'ючерс;

в) форвардний контракт;

г) варант.

22. Ціна як інструмент ринку виконує такі функції:

а) облікова та перерозподільча функції;

б) функція збалансування попиту та пропозиції;

в) контрольна функція та функція управління;

г) всі відповіді вірні.

23. Громадські кредитні установи, які об'єднують на добровільних засадах громадян для надання взаємної матеріальної допомоги – це:

а) каси взаємної допомоги;

б) кредитні спілки;

в) позиково-ощадні каси;

г) благодійні організації.

24. Інвестиційно-кредитні фінансові інститути, які акумулюють кошти індивідуальних інвесторів і використовують їх для інвестування або кредитування, а також надають посередницькі послуги у процесі здійснення операцій з цінними паперами – це:

а) фінансові інститути;

б) інститути інфраструктури фінансового ринку;

в) фінансові посередники;

г) інституційні інвестори.

25. Ломбардні позички видаються…:

а) лише в національній валюті та тільки готівкою;

б) готівкою або безготівково;

в) в національній та іноземній валюті;

г) в товарній та грошовій формі.

26. Часовий валютний арбітраж – це …:

а) це арбітраж, що проводиться з великою кількістю валюти;

б) це арбітраж, що здійснюється з метою отримання прибутку від різниці валютних курсів у часі;

в) це арбітраж, що здійснюється з метою отримання прибутку від різниці у величині маржі на різних ринках;

г) вірної відповіді немає.

27. Залежно від ступеня ризику розрізняють:

а) мінімальний, критичний, катастрофічний та гіпер-ризик;

б) мінімальний, медіальний та максимальний ризики;

в) допустимий, критичний та катастрофічний ризики;

г) мінімальний, середній та катастрофічний ризики.

28. Реєстрація банків і ліцензування їх діяльності; встановлення вимог та обмежень щодо діяльності банків; застосування санкцій адміністративного чи фінансового характеру та нагляд за діяльністю банків – це методи:

а) фінансового регулювання;

б) адміністративного регулювання;

в) економічного регулювання;

г) індикативного регулювання.

29. Фонди ризикового фінансування інноваційної діяльності – це:

а) фонди спільного інвестування;

б) інвестиційні фонди;

в) венчурні фонди;

г) вірної відповіді немає

30. Практичну діяльність МВФ розпочав у:

а) 1957 р.

б) 1947 р.

в) 1975 р.

г) 1965 р.

31. Інвестиційно-кредитні фінансові інститути, які акумулюють кошти індивідуальних інвесторів і використовують їх для інвестування або кредитування, а також надають посередницькі послуги у процесі здійснення операцій з цінними паперами – це:

а) фінансові інститути;

б) інститути інфраструктури фінансового ринку;

в) фінансові посередники;

г) інституційні інвестори.

32. Функціями домогосподарства в економіці є:

а) споживання та постачання факторів виробництва;

б) споживання та заощадження;

в) постачання факторів виробництва, споживання та інвестування;

г) постачання факторів виробництва, споживання та заощадження.

33. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг здійснюється за ознаками:

а) за формою господарювання та формою укладання договору;

б) за формою господарювання, за видом участі в наданні фінансової послуги;

в) за функціями, за формою господарювання та формою укладання договору;

г) за характером участі в процесі наданні фінансової послуги, за функціями, за організаційно-правовою формою.

34. Мінімальний розмір власного капіталу ломбарду становить…:

а) 200 тис. євро;

б) 200 тис. гривень;

в) 200 тис. доларів США;

г) 30 тис. євро.

35. Фінансові інструменти, що мають гарантований рівень доходності при їх погашенні незалежно від кон'юнктурних коливань на фінансовому ринку – це:

а) боргові фінансові інструменти;

б) фінансові інструменти без наступних фінансових зобов'язань;

в) безризикові фінансові інструменти;

г) фінансові інструменти з фіксованим доходом.

36. Інститут спільного інвестування, що створюється на певний строк, встановлений у проспекті емісії, після закінчення якого зазначений ІСІ ліквідується або реорганізується – це:

а) ІСІ інтервального типу;

б) ІСІ закритого типу;

в) безстроковий ІСІ;

г) строковий ІСІ.

37. Залежно від характеру та розміру можливих збитків розрізняють:

а) чистий та «грязний» ризик;

б) спекулятивний та чистий ризик;

в) спекулятивний та простий ризик;

г) чистий, помірний та великий ризик.

38. До методів ціноутворення на фінансовому ринку відносяться:

а) метод економіко-математичного моделювання, бальний, експертний та аналітичний методи, статистичний та балансовий методи;

б) експертний, аналітичний, бальний методи;

в) експертний, статистичний та балансовий методи;

г) нормативно-параметричний метод та метод економіко-математичного моделювання.

39. Короткостроковий кредит, що погашається при першій вимозі – це:

а) лізинговий кредит;

б) ломбардний кредит;

в) контокорентний кредит;

г) онкольний кредит.

40. Ціни на фінансовому ринку класифікуються за такими ознаками:

а) вид фінансового інструмента та вид операції на ринку;

б) тип емітента та сегмент ринку;

в) місце та час ціноутворення;

г) всі відповіді вірні.

41. Фінансові інструменти, що характеризуються високим ступенем ризику та використовуються для проведення спекулятивних фінансових операцій – це:

а) вторинні фінансові інструменти;

б) спекулятивні фінансові інструменти з високим рівнем ризику;

в) фінансові інструменти з невизначеним рівнем доходності;

г) фінансові інструменти з високим рівнем ризику.

42. Громадські кредитні установи, які об'єднують на добровільних засадах громадян для надання взаємної матеріальної допомоги – це:

а) каси взаємної допомоги;

б) кредитні спілки;

в) позиково-ощадні каси;

г) благодійні організації.

43. Іпотечні облігації – облігації, виконання зобов'язань емітента за якими забезпечене:

а) всім майном емітента;

б) нерухомістю;

в) іпотечним покриттям;

г) власним капіталом емітента.

44. Основну частину ринку капіталів України становить:

а) ринок акцій корпорацій;

б) ринок банківських позичок;

в) ринок державних та муніципальних облігацій;

г) ринок корпоративних облігацій.

45. Цінний папір, що засвідчує внесення його власником коштів та підтверджує зобов'язання відшкодувати йому номінальну вартість цього цінного папера та фіксований дохід в передбачений термін – це:

а) облігація;

б) чек;

в) вексель;

г) всі відповіді вірні.

46. Процес ідентифікації й оцінки ризику з наступним вибором способу дії виходячи з наявності альтернативних сценаріїв розвитку подій – це:

а) керування інвестиціями;

б) визначення майбутнього результату;

в) управління ризиком;

г) валютне хеджування.

47. Встановлення обов'язкових економічних нормативів, визначення норм обов'язкових резервів для банків; визначення процентної політики; рефінансування банків тощо – це методи:

а) фінансового регулювання;

б) економічного регулювання;

в) індикативного регулювання;

г) адміністративного регулювання.

48. Результат науково-дослідної і (або) дослідно-конструкторськоїрозробки, що відповідає вимогам, встановленим Законом України «Про інноваційну діяльність» це:

а) Інновація

б) Інноваційна продукція

в) Інноваційний продукт

г) Інноваційний проект

49. Основною формою операцій на міжбанківському кредитному ринку є:

а) операції з короткостроковими державними цінними паперами;

б) кредитні операції на міжнародному ринку;

в) операції з міжбанківськими депозитами;

г) всі відповіді вірні.

50. Способами вирішення фінансових ризиків є:

а) страхування, утримання та відмова;

б) уникнення, утримання, передача та зниження міри;

в) хеджування, страхування та диверсифікація;

г) вірної відповіді немає.

51. Сукупність програмно-технічних засобів, що використовуються фондовою біржею чи організаційно оформленим позабіржовим ринком для забезпечення укладення угод щодо цінних паперів – це:

а) електронна торговельно-інформаційна мережа;

б) торгівельно-інформаційна система;

в) фондова торгівельна система;

г) фондова торгівельна мережа.

52. Класифікація суб'єктів ринку фінансових послуг здійснюється за ознаками:

а) за формою господарювання та формою укладання договору;

б) за формою господарювання, за видом участі в наданні фінансової послуги;

в) за функціями, за формою господарювання та формою укладання договору;

г) за характером участі в процесі наданні фінансової послуги, за функціями, за організаційно-правовою формою.

53. Лістинг – це:

а) правила допуску цінних паперів до біржової торгівлі;

б) котирування акцій;

в) котирування всіх цінних паперів, на які є попит;

г) список членів фондової біржі.

54. Встановлення обов'язкових економічних нормативів; визначення норм обов'язкових резервів для банків; визначення процентної політики; рефінансування банків тощо – це методи:

а) фінансового регулювання;

б) економічного регулювання;

в) індикативного регулювання;

г) адміністративного регулювання.

55. Акції класифікують за такими ознаками як:

а) за характером розпорядження та порядком виплати;

б) за порядком виплати дивідендів та гарантованістю отримання доходу;

в) за характером розпорядження та гарантованістю повернення коштів;

г) дивідендів за терміном обігу та характером розпорядження

56. Учасник валютної біржі, уповноважений укладати угоди за власний рахунок і за дорученням члена секції, але не від свого імені та не за власні кошти – це:

а) дилер;

б) маклер;

в) трейдер;

г) брокер

57. Короткостроковий кредит, що погашається при першій вимозі – це:

а) лізинговий кредит;

б) ломбардний кредит;

в) онкольний кредит;

г) контокорентний кредит.

58. Фонд ризикового фінансування інноваційної діяльності це:

а) інвестиційний фонд

б) венчурний фонд

в) фонд підтримки науки

г) фонд підтримки підприємства.

59. Обліковий відсоток – це:

а) відсоток комісійних, стягнений банком з клієнта;

б) відсоток, що сплачується позичальником при отриманні позички;

в) відсоток, що нараховується на вклади в банку;

г) відсоток, що стягується банком із суми грошового зобов'язання (векселя) при обліку векселя до настання терміну його оплати.

60. Фінансові інструменти, що мають гарантований рівень доходності при їх погашенні незалежно від кон'юнктурних коливань на фінансовому ринку – це:

а) боргові фінансові інструменти;

б) фінансові інструменти з фіксованим доходом;

в) безризикові фінансові інструменти;

г) фінансові інструменти без наступних фінансових зобов'язань.

61. Кошти, цінні папери, боргові зобов'язання та право вимоги боргу, що не віднесені до цінних паперів – це:

а) фінансові активи;

б) фінансові пасиви;

в) фінансові інструменти;

г) додаткові кошти.

62. Послуги, пов'язані зі збором, фіксацією, обробкою, зберіганням та наданням даних, щодо іменних цінних паперів, їх емітентів і власників, визначається як:

а) діяльність з управління цінними паперами

б) розрахунково-клірингова діяльність

в) діяльність з ведення реєстру власників іменних цінних паперів

г) депозитарна діяльність.

63. Недержавні пенсійні фонди в Україні можуть бути:

а) відкритими, закритими і комбінованими;

б) закритими, галузевими і регіональними;

в) відкритими, корпоративними і професійними;

г) корпоративними, індивідуальними і змішаними.

64. Ціною «товару», що продається на грошовому ринку, є:

а) ринкова вартість в гривнях;

б) позичковий відсоток;

в) вартість страхових послуг;

г) рента.

65. Похідний цінний папір, що засвідчує зобов'язання однієї особи продати або купити іншій особі базовий актив у визначений термін за фіксованою ціною – це:

а) ф'ючерс;

б) опціон;

в) форвардний контракт;

г) варант.

66. Діяльність, спрямована на перерозподіл фінансових ресурсів за допомогою цінних паперів, а також на організаційне, інформаційне, технічне, консультаційне та інше обслуговування випуску та обігу цінних паперів – це:

а) комісійна діяльність;

б) депозитарна діяльність;

в) професійна діяльність;

г) комерційна діяльність.

67. Банки, що залучають капітал для фінансування пізніх стадій життєвого циклу і фірм шляхом продажу акцій наукомістких компаній на фондових ринках – це:

а) іпотечні банки;

б) ощадні банки;

в) інноваційні банки;

г) інвестиційні банки.

68. За сферою реалізації інновації розрізняють на:

а) науково-технічні й соціальні;

б) соціальні й фінансові;

в) соціально – економічні й науково-технічні;

г) матеріальні, економічні, наукові й технічні.

69. Ціною «товару», що продається на грошовому ринку, є:

а) ринкова вартість в гривнях;

б) вартість страхових послуг;

в) позичковий відсоток;

г) рента.

70. Величина ризику або міра ризику вимірюється критеріями:

а) середнє очікуване значення, дисперсія (або стандартне відхилення) можливого результату, середнє квадратичне відхилення;;

б) середнє очікування, стандартне та математичне відхилення;

в) дисперсія, середнє квадратичне відхилення;

г) вірної відповіді немає.

71. Фінансові інструменти, що підтверджують право їх власника на частку (пай) у статутному фонді емітента і на отримання відповідного доходу – це:

а) боргові фінансові інструменти;

б) дольові фінансові інструменти;

в) первинні фінансові інструменти;

г) безризикові фінансові інструменти.

72. Депозитарна діяльність передбачає:

а) надання послуг щодо зберігання цінних паперів;

б) відкриття та ведення розрахунків цінними паперами, включаючи кліринг;

в) обслуговування операцій емітента щодо випущених ним цінних паперів;

г) всі відповіді вірні.

73. При наданні іпотечних кредитів виділяють такі групи принципів кредитування:

а) соціально-правові, спеціальні та загальні кредитно-фінансові;

б) перехідні доповнюючі та соціально-економічні;

в) загальні та спеціальні кредитно-фінансові;

г) загальні кредитно-фінансові, доповнюючі.

74. Характерною рисою діяльності якої установи є фінансування проектів на комерційній основі під ринкові ставки:

а) Міжнародна асоціація розвитку;

б) Міжнародна фінансова корпорація;

в) Міжнародний центр по врегулюванню інвестиційних суперечок;

г) Спеціальний фонд допомоги для Африки південніше від Сахари.

75. Діяльність на ринку цінних паперів щодо укладання угод від імені та за рахунок третьої особи (клієнта) – це:

{

а) брокерська діяльність;

б) депозитарна діяльність;

в) дилерська діяльність;

г) комерційна діяльність.

76. Опціон, що дає його власнику право купити-продати фінансовий актив чи фінансовий інструмент протягом всього терміну контракту – це:

а) опціон PUT;

б) опціон CALL;

в) «європейський» опціон;

г) «американський» опціон.

77. Обліковий відсоток – це:

а) відсоток комісійних, стягнений банком з клієнта;

б) відсоток, що сплачується позичальником при отриманні позички;

в) відсоток, що стягується банком із суми грошового зобов'язання (векселя) при обліку векселя до настання терміну його оплати;

г) відсоток, що нараховується на вклади в банку.

78. Банки, що залучають капітал для фінансування пізніх стадій життєвого циклу і фірм шляхом продажу акцій наукомістких компаній на фондових ринках – це:

а) іпотечні банки;

б) ощадні банки;

в) інвестиційні банки;

г) інноваційні банки.

79. Інструментами грошового ринку є:

а) державні цінні папери;

б) депозитні сертифікати та банківські акцепти;

в) валютні цінності;

г) всі відповіді вірні.

80. Залежно від ступеня ризику розрізняють:

а) мінімальний, критичний, катастрофічний та гіпер-ризик;

б) мінімальний, медіальний та максимальний ризики;

в) мінімальний, середній та катастрофічний ризики;

г) допустимий, критичний та катастрофічний ризики.

81. Головною функцією фінансового ринку є:

а) забезпечення грошового обігу;

б) мобілізація, розподіл та перерозподіл фінансових ресурсів;

в) регулювання грошової маси, що перебуває в обігу;

г) прискорення економічного зростання.

82. Гарантоване розміщення цінних паперів здійснюють:

а) венчурні фонди;

б) інвестиційні банки та інвестиційні компанії;

в) інвестиційні фонди;

г) всі відповіді вірні.

83. Додатковий капітал банку не може бути:

а) більше 100% статутного капіталу банку;

б) більше 100% основного капіталу банку;

в) менше 50% основного капіталу банку;

г) менше 100% резервного капіталу банку.

84. При такому виді котирування курс (вартість одиниці) іноземної валюти виражається в національній валюті, тобто валюта, що продається, співвідноситься з валютою, що купується:

а) це непряме котирування;

б) це пряме котирування;

в) це повне котирування;

г) це зворотне котирування.

85. В чому полягає основна різниця між курсом СПОТ та форвардним курсом:

а) в різниці між курсом продажу та курсом купівлі;

б) лише в назві;

в) в величині маржі за операціями;

г) в даті здійснення операції.

86. Ціни на фінансовому ринку класифікуються за такими ознаками:

а) тип емітента та сегмент ринку;

б) вид фінансового інструмента та вид операції на ринку;

в) місце та час ціноутворення;

г) всі відповіді вірні.

87. Нормативи інвестування пенсійних коштів, встановлені в обсязі .... відсотків загальної вартості пенсійних активів у банківську систему:

а) 40;

б) 30;

в) 20;

г) 10.

88. Організаційно оформлений, постійно діючий ринок, на якому здійснюється торгівля цінними паперами – це:

а) біржова торгівельна система;

б) фондова біржа;

в) фондовий аукціон;

г) неорганізований фондовий ринок.

89. При такому виді котирування курс (вартість одиниці) іноземної валюти виражається в національній валюті, тобто валюта, що продається, співвідноситься з валютою, що купується:

а) це пряме котирування;

б) це непряме котирування;

в) це повне котирування;

г) це зворотне котирування.

90. До фінансових ризиків належать:

а) кредитний ризик, відсотковий ризик, валютний ризик, ризик упущеної фінансової вигоди, бізнес-ризик та інвестиційний ризик;

б) відсотковий ризик, валютний ризик та інвестиційний ризик;

в) інвестиційний ризик, кредитний ризик та валютний ризик;

г) комерційний та трансляційний ризик.

91. Класифікація суб'єктів фінансового ринку за формою виділяє такі категорії:

а) фізичні та юридичні особи;

б) домогосподарства, юридичні особи, місцеві органи влади;

в) держава, юридичні та фізичні особи;

г) держава, місцеві органи влади, домогосподарства та суб'єкти господарювання.

92. Назвіть фактори, що формують мету утворення та функціонування ринку фінансових послуг:

а) акумулювання та ефективне розміщення існуючих заощаджень (як інвестиційного капіталу) у економіку

б) акумулювання (поповнення) та адміністрування державного бюджету з метою його поповнення

в) досягнення високих інвестиційних показників сальдо торгівельного балансу.

г) всі відповіді вірні.

93. Виробництво й споживання фінансових послуг співпадають у:

а) у часі та просторі;

б) у збалансуванні попиту й пропозиції;

в) у потребах на дані послуги;

г) вірної відповіді немає.

94. Що таке знерухомлення:

а) сукупність процедур з виключення цінних паперів з реєстру організатора торгівлі;

б) переведення цінних паперів, випущених у документарній формі в бездокументарну;

в) послідовність дій емітента щодо забезпечення неможливості переміщення належних йому цінних паперів;

г) вірної відповіді немає.

95. Фінансові інструменти, що характеризуються високим ступенем ризику та використовуються для проведення спекулятивних фінансових операцій – це:

а) вторинні фінансові інструменти;

б) фінансові інструменти з невизначеним рівнем доходності;

в) спекулятивні фінансові інструменти з високим рівнем ризику;

г) фінансові інструменти з високим рівнем ризику.

96. Інститут спільного інвестування бере на себе зобов'язання здійснювати у будь-який час на вимогу інвесторів викуп цінних паперів, емітованих ним – це:

а) ІСІ відкритого типу;

б) ІСІ інтервального типу;

в) строковий ІСІ;

г) безстроковий ІСІ.

97. Переміщення капіталу від тих, хто має заощадження до тих, хто їх потребує, відбувається різними шляхами:

а) прямим та непрямим, а також непрямим з використанням фінансових посередників;

б) прямим та непрямим;

в) прямим та непрямим, а також непрямим з використанням цінних паперів;

г) прямим та непрямим з використанням фінансових посередників.

98. Основна функція фінансових посередників – це:

а) допомога в встановленні ринкової ціни на фінансові інструменти;

б) допомога в передачі коштів від потенційних заощаджувачів до потенційних позичальників і навпаки;

в) прискорення обігу фінансових ресурсів в економіці в цілому;

г) допомога в здешевленні фінансових ресурсів для їх позичальників.

99. До небанківських фінансових установ відносяться:

а) пенсійні та інвестиційні фонди, страхові та факторингові компанії;

б) факторингові та лізингові компанії, кредитні спілки, каси взаємодопомоги;

в) каси взаємодопомоги, кредитні спілки, позиково-ощадні асоціації;

г) вірної відповіді нема.

100. Обмін валюти на іншу за діючим курсом на певну дату – це:

а) котирування;

б) форфейтинг;

в) конверсія;

г) крос-курс.

7. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Самостійна робота з дисципліни «Фінансовий ринок» передбачає вивчення здобувачами вищої освіти додаткових питань, які винесено на самостійне опрацювання.

Здобувачі вищої освіти також виконують **індивідуальну роботу.**

Індивідуальна робота здобувачів вищої освіти складається з двох частин. Перша складова включає проведення тестування в системі Moodle, яке оцінюється в 5 балів.

Друга складова індивідуальної роботи здобувача вищої освіти проводиться у вигляді наукових досліджень з тематики курсу, яке також оцінюється в 10 балів. Метою виконання індивідуального завдання є набуття здобувачами теоретичних та практичних знань щодо регулювання фінансових ринків в умовах глобалізації.

Тематика наведених напрямів досліджень за індивідуальними завданнями відповідає темам курсу та носить рекомендаційний характер. Тема дослідження обов’язково узгоджується з викладачем та може бути скоригована залежно від наявного статистичного та теоретичного матеріалу. Теми індивідуальних робіт здобувачів не можуть повторюватись.

Обов’язковими вимогами щодо оформлення індивідуальної роботи є наявність: стандартно оформленої титульної сторінки; узгодженого з викладачем напряму дослідження (наведені нижче); звіту на аркушах формату А-4 (15-20 ст.) у формі наукової статті (наукових тез) або презентації проекту на основі опрацьованих матеріалів періодичних

видань, довідково-інформаційних систем та особистих емпіричних досліджень за одним із зазначених напрямів.

Звіт з індивідуальної роботи повинен бути виконаний формі наукової статті та містити обов'язково такі елементи: постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями, аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, виділення невирішених раніше питань даної проблематики, формулювання цілей статті, виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих результатів, висновки проведеного дослідження.

Виконувати завдання слід на аркушах формату А4, стандартні поля й інтервали, аркуші пронумеровані, на останньому аркуші дата виконання, підпис. Обсяг роботи 8-12 машинописних сторінок з використанням шрифтів текстового редактора Word розміру 14 з полуторним міжрядковим інтервалом. Матеріали, які були використані при проведенні дослідження, обов'язково показуються викладачу при захисті.

Стиль викладу матеріалу повинен бути професійним, висновки та рекомендації – конкретними. Опрацювання літератури необхідно починати з найновіших публікацій, в яких висвітлюються останні досягнення і зміни у галузі теорії та практики інвестиційного кредитування.

Індивідуальні завдання підлягають здачі та перевірці за два тижні до остаточного підбиття підсумків з предмету. Індивідуальна робота оцінюється з першого подання і поверненню на доопрацювання не підлягає. Методична допомога здобувачам з питань підготовки індивідуальних робіт надається викладачем на консультаціях з курсу та згідно графіка виконання індивідуальної роботи під керівництвом викладача.

Одержані завдання здобувачів оцінюються викладачем за такою системою:

Оцінка	***Критерії***
10 балів	Здобувач бездоганно виконав завдання, належним чином його оформив і захистив перед викладачем. Інформацію добре ілюстровано теоретичними знаннями, фактичними даними та чинним законодавством. Матеріал викладено логічно та аргументовано у відповідному стилі з дотриманням всіх вимог щодо змісту.
5 балів	Здобувач виконав завдання, належним чином його оформив і захистив її перед викладачем. Завдання у цілому виконане, але мають місце окремі недоліки, зокрема, не повністю розкрито зміст завдання, інформація про статистичні дані, відсутні деякі необхідні елементи звіту. Або при захисті були допущенні неточності у викладенні матеріалу.
2-3 бали	Завдання у цілому виконане, але мають місце окремі недоліки, зокрема, не повністю розкрито зміст завдання, інформація про статистичні дані та чинне законодавство є застарілою, вказана не повністю. Дослідження фактично проведене необ'єктивно, на підставі лише одного джерела інформації.
0 балів	Завдання взагалі не виконано або мають місце суттєві недоліки: питання теоретично не висвітлено, відсутні фактичні дані та розгляд чинного законодавства, відсутня аналітична частина роботи.

Перелік питань самостійної та індивідуальної роботи представлено нижче.

Тема 1. Фінансовий ринок: сутність, функції та роль в економіці

План самостійної роботи:

1. Еволюція економічної думки, щодо ролі фінансового ринку в економіці
2. Генезис фінансового ринку в Україні
3. Структура та інфраструктура фінансового ринку в Україні

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Аналіз кредитних угод України з Міжнародним валютним фондом
2. Аналіз кредитних проектів МБРР, ЄБРР та Євратом, що здійснюються в Україні

Тема 2. Регулювання фінансового ринку

План самостійної роботи:

1. Опрацювання основних положень Закону України «Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг».
2 Діяльність інститутів державного регулювання у окремих секторах фінансового ринку України.
3. Міжнародні інструменти регулювання фінансового ринку
4. Стратегія розвитку фінансового ринку до 2025 р.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Система державного інвестування інноваційних проектів в Україні
2. Система недержавного інвестування інвестиційних проектів в Україні

Тема 3. Суб'єкти фінансового ринку

План самостійної роботи:

1. Особливі інституційні учасники фінансового ринку (холдингові, трастові об'єднання тощо)
2. Інформаційно - телекомінкаційні інститути як учасники фінансового ринку.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Аналіз діяльності саморегулівних організацій в Україні
2. Аналіз динаміки зміни валютного курсу в Україні за період 2015-2019 рр.

Тема 4. Ризик і ціна капіталу

План самостійної роботи:

1. Ануїтет: поняття, особливості, механізм розрахунку
2. Методика оцінки ризиків, що застосовується в українських банківських інститутах

План індивідуально-консультаційної роботи:

1.Тенденції розвитку ринку дорогоцінних металів в Україні у 2015- 2019 рр.
8. Аналіз використання фінансових інструментів на фондовому ринку України у 2015-2019 рр.

Тема 5. Ринок пайових цінних паперів

План самостійної роботи:

1. Операції IPO в Україні
2. Основні операції з пайовими цінними паперами

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Організовані заощадження населення: динаміка і проблеми розміщення.
2. Вибір між акційним та облігаційним фінансуванням (порівння світового досвіду та досвіду України).

Тема 6. Ринок боргових цінних паперів

План самостійної роботи:

1. Агенції з оцінки курсової вартості пайових та боргових цінних паперів

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Прибутковість фінансових інструментів в Україні (компаративний аналіз).
2. Структура кредитного портфелю українських банків: недоліки, перспективи покращення.

Тема 7. Ринок похідних та структурованих цінних паперів

План самостійної роботи:

1. Особливості біржового обертання похідних та структурованих цінних паперів
2. Міжнародні тенденції розвитку похідних та структурованих цінних паперів

План індивідуально-консультаційної роботи

1. Ефективність грошово-кредитної політики НБУ в розрізі розвитку інфляційних процесів в Україні.
2. Взаємозв'язок між валютним курсом та рівнем інфляції в країні.

Тема 8. Первинний та вторинний ринок цінних паперів

План самостійної роботи:

1. Особливості і роль індексів українського фондового ринку
2. Історія розвитку фондових бірж в Україні та світі.

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Фундаментальні фактори, що найбільше впливають на курси акцій українських емітентів.
2. Фундаментальні показники, що впливають на курс і дохідність державних цінних паперів.

Тема 9. Грошовий ринок

План самостійної роботи:

1. Особливості функціонування українського міжбанківського ринку
2. Особливості державного регулювання грошового ринку в Україні
3. Напрями розвитку валютного ринку в Україні

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Фундаментальні показники, що впливають на курс і стійкість національної валюти.
2. Аналіз практики здійснення вексельного обігу в Україні

Тема 10. Кредитний ринок

План самостійної роботи:

1. Система небанківських кредитних установ в Україні
2. Діяльність ломбардів як особливих кредитних установ

План індивідуально-консультаційної роботи:

19. Розвиток світових ринків акцій (на прикладі США, Німеччини або будь-якої іншої країни).
20. Порівняльний аналіз функціонування та розвитку ринку страхування життя в Україні та світі.

Тема 11. Фундаментальний і технічний аналіз

План самостійної роботи:

1. Державні інститути, що здійснюють фундаментальний аналіз фінансового ринку
2. Місце та роль приватних компаній у системі технічного аналізу фінансового ринку в Україні

План індивідуально-консультаційної роботи:

1. Фундаментальний аналіз сучасного стану секторів фінансового ринку України.
2. Фундаментальний аналіз сучасного стану світового фінансового ринку.

10. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна:

1. Господарський кодекс України від 16.01.03 р. № 436-IV. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=436-15.

2. Класифікація видів економічної діяльності (ДК 009:2010): Наказ Держспоживстандарту України: від 11.10.10 р. № 457. URL: http://zakon.nau.ua/doc/?code=vb457609-10.

3. Класифікація інституційних секторів економіки України: Наказ Держкомстату України: від 18.04.05 р. № 96. URL: http://www.kapitalizator.com/natsionalni-derzhavni-statystychni-klasyfikatsiyi-klasyfikatory.

4. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти» від 30.11.2001 № 559. URL:http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2374-14.

5. Положення про функціонування фондових бірж: Рішення НКЦПФР №1688 від 22.11.2012р. URL: http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/z1188-13

6. Про акціонерні товариства Закон України від 17.09.2008 № 514-VI. URL: zakon1.rada.gov.ua

7. Про депозитарну систему України: Закон України від 06.07.2012 № 5178-VI (зі змінами та доповненнями) URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5178-17.

8. Про державне регулювання ринку цінних паперів в Україні: Закон України від 30.10.1996., № 448-96 ВР (зі змінами та доповненнями). URL: https://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/448/96-%D0%B2%D1%80.

9. Про затвердження Положення про порядок здійснення емісії облігацій підприємств, облігацій міжнародних фінансових організацій та їх обігу: Рішення НКЦПФР від 27.12.2013 № 2998. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0171-14.

10. Про затвердження Положення Про функціонування фондових бірж: Рішення НКЦПФР: від 22.11.2012 № 1688. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z2082-12.

11. Про затвердження Правил розгляду справ про порушення вимог законодавства на ринку цінних паперів та застосування санкцій: Рішеня НКЦПФР від 16.10.2012 № 1470. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1855-12.

12. Про інститути спільного інвестування [Електронний ресурс]: Закон України від 05.07.2012 № 5080-VI. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5080-17

13. Про іпотеку: Закон України від 05.06.2003 № 898-IV. URL: http://zako№4.rada.gov.ua/laws/show/898-15.

14. Про іпотечне кредитування, операції з консолідованим іпотечним боргом та іпотечні сертифікати: Закон України від 19.06.2003 № 979-IV. URL: http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/979-15.

15. Про порядок реєстрації проспекту емісії та випуску акцій корпоративного інвестиційного фонду: Положення НКЦПФР від 20.06.2013 № 1104. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1187-13.

16. Про порядок реєстрації проспекту емісії та випуску інвестиційних сертифікатів пайового інвестиційного фонду: Положення НКЦПФР від 20.06.2013 № 1103. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1188-13.

17. Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг: Закон України від 12.07.01 р. № 2664. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2664-14.

18. Про фінансово-кредитні механізми і управління майном при будівництві житла та операціях з нерухомістю: Закон України від 19.06.2003 № 978-IV. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/978-15

19. Про цінні папери та фондовий ринок: Закон України від 23.02.06 р. № 3480-IV. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=3480-15.

20. Ваніна Н. М. Ринок цінних паперів. Практикум: навч. посіб. К. : ЦУЛ, 2014. 176 с.

21. Долінський Л. Б. Фінансові обчислення та аналіз цінних паперів: навч. посіб. К.: Майстер-клас, 2005. 192с.

22. Еш С.М. Ринок фінансових послуг: підручник. Київ: ЦУЛ, 2015. – 420 с.

23. Клименко В. В. Фінансовий ринок : навч. посіб. для студентів вищ. навч. закл. / В. В. Клименко, Л. М. Акімова, Л. М. Докієнко. Київ : Центр учб. літ., 2015. 357 с

24. Миркин Я. М. Англо-русский толковый словарь по финансовым рынкам. Свыше 13 000 терминов. М.: Альпина Бизнес Букс, 2008. 778 с.

25. Пепа Т. В. Біржова діяльність: навч. посіб. / Т. В.Пепа, Т. І. Пішеніна, В. В. Лавринович. К.: Ліра-К, 2016. 540 с.

26. Поважний О. С. Цінні папери і фондовий ринок : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 364 с.

27. Прямухіна Н. В. Ринок фінансових послуг : навч. посіб. К. : Ліра-К, 2014. 304 с.

28. Рябокінь М. В. Сек'юритизація фінансових активів як інноваційна форма фінансування в Україні : дис. канд. екон. наук: спец. 08.00.08 «Гроші, фінанси та кредит». Ірпінь, 2016. 269 с.

29. Торгівля цінними паперами: навч посіб / В. П. Лісовий, К. Г. Отченаш, В. В. Токар. К. : КНЕУ, 2010. –407 с.

30. Фінансовий ринок : підруч.: у 2-х т. Ю.М. Коваленко, Ю.В. Ковернінська, С.В. Онишко, М.О. Кужелєв [та ін.]. Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2018. Т.2. 387 с.

31. Фондовий ринок: підручник; у 2 кн./ за ред. д. е. н. проф., члена-кореспо. НАН України В.Д. Базилевича, Кн.1. Київ: Знання, 2015. 621 с.

32. Цінні папери: підручник / В. Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін. Київ. Нац. У-т ім.. Т.Г. Шевченка, Знання, 2011. 1094 с.

33. Цінні папери: практикум / В. Д. Базилевич, В.М. Шелудько, Н.В. Ковтун та ін. Київ. Нац. У-т ім.. Т.Г. Шевченка, Знання, 2013. 791с.

34. Черкасова С. Г. Ринок фінансових послуг: навч. посіб. К.: Ліра-К, 2015. – 450 с.

35. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: підручник. Київ: Знання, 2015. 535 с.

Допоміжна :

36. Вергелюк Ю. Ю. Теоретичні засади визначення якості фінансових послуг банківських установ України. *Економічний аналіз*. 2016. Том 25, № 2. С.21-26.

37. Вергелюк Ю.Ю. Фінансова безпека кредитного ринку. *Науково-практичний журнал «Інвестиції:практика та досвід»*. 2018. № 11. С. 31–36.

38. Вергелюк Ю.Ю. Державне регулювання взаємодії інститутів спільного інвестування та компаній з управління активами в Україні. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука".* Серія: "Економічні науки". 2018. №10. С.82-88.

39. Коваленко Ю. М. Изменение парадигмы регулирования финансового сектора экономики. *Журнал научных публикаций аспирантов и докторантов.* 2013. № 5. С. 6–8.

40. Коваленко Ю. М. Інституціалізація фінансового сектору економіки: [монографія] / Ю. М. Коваленко. Ірпінь, 2013. – 608 с.

41. Коваленко Ю. М. Сучасне інституційне середовище фінансового сектору економіки України. *Фінанси України*. 2013. № 5 (210). С. 100–111.

42. Онишко С.В., Савенко Д.О. «Теоретична концептуалізація інституціонального забезпечення фінансового ринку» *Наукові записки Національного університету «Острозька академія»*. Серія «Економіка». 2020. №18(46). С. 219-228.

43. Онишко С.В. Фінансова безпека і фінансова політика в категоріях взаємовпливу та узгодження. *Збірник наукових праць Університету ДФС України*. 2018. № 2.С. 266-276.

44. Регулятивний потенціал фінансового ринку в умовах глобальних викликів [монографія] / за заг. ред. д.е.н., професора С.В. Онишко. Ірпінь: Видавництво НУДПСУ, 2016. С. 335.– (Серія «Податкова та митна справа в Україні», т. 45).

45. Чуницька І.І. Роль інфраструктурного потенціалу фінансового ринку у забезпеченні його гнучкості та безпеки. *Науковий журнал «Проблеми економіки».* 2017. № 1. С. 357-365.

Міжнародні видання

46. Verheliuk, Y., Koverninska, Y., Korneev, V., & Kononets, A. (2019). Bank crediting to the sector of non-financial corporations in Ukraine. *Banks and Bank Systems*, 14(3), 64-75. URL: https://www.scopus.com/record/display.uri?eid=2-s2.0-85071947732&origin=resultslist&sort=plf-f&src=s&sid=000a100560bf1208169c7623f78825b3&sot=autdocs&sdt=autdocs&sl=18&s=AU-ID%2857210927925%29&relpos=0&citeCnt=0&searchTerm=
47. Yu. Yu. Vergeluk, V. V. Korneev, A. A. Khodzhaian, Yu. V. Koverninska (2019), Monetary policy: regulatory news and change in the movement of financial flows. Financial and credit activity:problems of theory and practice. 4(31). 375-384. DOI: https://doi.org/10.18371/fcaptp.v4i31.190952.
48. Karpenko, L.; Chunytska, I., Oliinyk, N.; Poprozman, N.; Bezkorovaina, O. Consideration of Risk Factors in Corporate Property Portfolio Management. *J. Risk Financial Manag.* 2020, *13*, 299. URL: https://www.mdpi.com/1911-8074/13/12/299.
49. The European Bank Reconstruction and Development. URL: http://www.ebrd.com.
50. The European Central Bank. URL: http://www.ecb.int.
51. The Federal Reserve System (FRS). URL: http://www.federalreserve.gov.
52. The Global Competitiveness Report. World Economic Forum. URL: http://www.weforum.org/issues/global-competitiveness/index.html.
53. The Group of Thirty. URL: http://www.group30.org.
54. The Index of Economic Freedom. URL: www.heritage.org/index.
55. The International Monetary Fund (IMF). URL: http://www.imf.org.
56. The Organisation for Economic Cooperaion and Development (OECD). URL: http://www.oecd.org.
57. The Transparency International. URL: http://www.transparency.org.
58. The United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD). URL: http://unctad.org.
59. The World Bank. URL: http://worldbank.org.
60. The World Economic Forum. URL: www.welforum. org.
61. The World Trade Organization. URL: http://www.wto.org.

Інтернет-ресурси

62. Державна служба статистики України. URL: http:/www.ukrstat.gov.ua.
63. Інформаційно-аналітичний портал рейтингового агенства «Рюрік». URL: http://rurik.com.ua/main-definitions.html.
64. Інформаційно-аналітичний портал рейтингового агентства «Кредит-рейтинг». URL: http://www.credit-rating.ua/ua/about-rating/terms/
65. Інформаційно-аналітичний портал Українського агентства фінансового розвитку. URL: http://www.ufin.com.ua/shkala-kred-reit.htm
66. Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку. URL: http://www.nssmc.gov.ua.
67. Національний банк України. URL: http://www.bank.gov.ua.
68. Українська асоціація інвестиційного бізнесу. URL: http://www.uaib.com.ua/.

Рецензія
на методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуальної роботи
обов'язкової дисципліни «Фінансовий ринок»
для підготовки здобувачів І (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Методичні рекомендації до проведення самостійної та індивідуальної роботи вибіркової дисципліни «Фінансовий ринок» спрямовані на самостійне освоєння навичок навичок у здобувачів вищої освіти заданої спеціальності. Зокрема, враховано практичну спрямованість даної дисципліни, зроблено акцент на розв'язанні практичних завдань та аналізі сегментів фінансового ринку.

Питання для самостійного вичення та індивідуальні завдання – охоплюють усі аспекти функціонування фінансового ринку, як теоретичні так і практичні та дозволяють досягти мети та завдань дисципліни. Методичні рекомендації до проведення семінарських включають перелік питань по темах, які виносяться на самостійне опрацювання, а також завдання індивідуальної роботи.

Заслуговує на увагу перелік наведених практичних завдань і способів розв'язання, що дозволяє здобувачів осягнути теоретичні знання і втілити їх практично.

Методичні рекомендації до проведення самостійної та індивідуальної роботи з курсу «Фінансовий ринок» відповідають вимогам, що висуваються до навчально-методичного забезпечення вищих навчальних закладів і можуть бути рекомендовані до використання в навчальному процесі.

Рецензент:
д.е.н., професор
кафедри фінансових ринків та технологій Ю.М. Коваленко

Рецензія
на методичні рекомендації до організації самостійної та індивідуальної роботи
обов'язкової дисципліни «Фінансовий ринок»
для підготовки здобувачів І (бакалаврського) рівня вищої освіти
галузі знань 07 «Управління та адміністрування»
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»
ОП «Фінанси, банківська справа та страхування»

Зміст і структура методичних рекомендацій до проведення до проведення самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Фінансовий ринок» відзначаються логічною побудовою та відображують широкий спектр питань, які необхідні для базових знань здобувачів із даного напряму та сприяє формуванню практичних навичок та компетентностей, які необхідні при подальшому працевлаштуванні.

Питання самостійної та індивідуальної робіт, що містять методичні рекомендації сприятиме глибокому засвоєнню студентами теоретичних і практичних аспектів функціонування фінансового ринку.

Методичні рекомендації до проведення до проведення самостійної та індивідуальної роботи складаються з теоретичних самостійних питань до 10 тем, які допомагають розкрити предмет дисципліни та надаватимуть студентам необхідні знання, навички та вміння аналізувати діяльність суб'єктів фінансового ринку.

Методичні рекомендації до проведення самостійної та індивідуальної роботи з дисципліни «Фінансовий ринок» відповідають встановленим вимогам, що висуваються до навчально-методичного забезпечення вищих навчальних закладів і можуть бути рекомендовані до використання в навчальному процесі.

Рецензент:
к.е.н., доцент,
доцент кафедри публічних фінансів Т.А. Коляда